

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞININ İTİRAZI (CMK md. 308)

Objection of the General Prosecution Office of the Supreme Court of Appeal (Article 308 of the Law of Criminal Procedure)

Dr. Sacit YILMAZ*

Geliş Tarihi: 28.08.2019 Kabul Tarihi: 28.01.2020

ÖZET

CMK md. 308, olağanüstü kanun yolu olarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazına yer vermiştir. Yargıtay ceza dairelerinin kararına karşı gidilebilen bir kanun yolu olması bakımından, itiraz yolu önemlidir. İtiraz yoluyla Yargıtay ceza daireleri arasındaki içtihat farklılıklarını gidermek de mümkündür. Uygulamada itiraz yoluyla, sorunlu konular Ceza Genel Kurulu önüne götürülmekte, bu konularda çözümlere ulaşılması ve hukukun gelişmesi sağlanmaktadır. Makale içeriğinde, CMK md. 308’de belirtilen itiraz yolu tüm yönleriyle anlatılmaya çalışılacak, doktrinde tartışılan konuların değerlendirilmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İtiraz, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, içtihat birliği, infaz, zamanaşımı, sirayet, bireysel başvuru.

ABSTRACT

Article 308 of the CPL contains the appeal of the Chief Public Prosecutor of the Court of Cassation as an extraordinary remedy. The way of appeal is important as it is a remedy which can be challenged against the decision of the penal chambers of the Supreme Court. It is also possible to remedy the differences in case-law between the criminal chambers of the Supreme Court of Cassations. In practice, the problematic issues are brought before the General Assembly of Criminal Chambers through objection, solutions to these issues and the development of law are ensured. In the content of this article all aspects of the appeal remedy mentioned in CMK 308 will be explained, and the issues discussed in doctrine will be evaluated.

Key Words : Opposition, Chief Public Prosecutor at the Court of Cassation, Jurisprudence union, execution, prescription, spread, individual applications.

* Yargıtay Cumhuriyet Savcısı, e-posta: sacit73@yahoo.com, ORCID ID:0000-0001-9576-6073.

GİRİŞ

Günümüz Yargıtay'ın temeli olan Meclis-i Vala-yı Ahkam-ı Adliye 2. Mahmud tarafından 1837 yılında atılmış, 6 Mart 1868 yılında Sultan Abdülaziz döneminde bu Yüksek Mahkeme Meclis-i Ahkam-ı Adliye adıyla temyiz mahkemesi olmuş, 10.01.1945 gün ve 4695 sayılı Kanun ile temyiz mahkemesinin adı “Yargıtay” olarak değiştirilmiştir¹.

Yargıtay teşkilatı içinde yapılandırılmış olan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, kuruluşundan bugüne kadar mensuplarının hukuk alanındaki çalışmaları ve bilgi birikimleri ile adli yargıya yön vermiş ve ülke genelinde ceza adaletinin gerçekleştirilmesinde ve uygulama birliğinin sağlanmasında etkin bir rol oynayarak Türk hukuk sistemimizin vazgeçilmez unsurlarından biri olmuştur².

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının görevleri arasında temyiz incelemesi yapmak, kanun yararına bozma yoluna gitmek³, üst düzey memur soruşturması yapmak⁴, Uyuşmazlık Mahkemesi ile ilgili görevlerini ifa etmek⁵ ve siyasi partiler ile ilgili görevlerinin yanı sıra⁶, olağanüstü kanun yolu olan itiraz

¹ Gürsel Mol, **Türk Hukuk Tarihi Sürecinde Yargıtay**, Yargıtay yayınları No:28, Ankara, 2004, syf: 50

² <https://www.yargitaycb.gov.tr/kategori/70> Erişim Tarihi: 24/07/2019

³ 5271 sayılı CMK madde 309: “(1) Hâkim veya mahkeme tarafından verilen ve istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeksiz kesilen karar veya hükümde hukuka aykırılık bulunduğu öğrenen Adalet Bakanlığı, o karar veya hükmün Yargıtayca bozulması istemini, yasal nedenlerini belirterek Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı olarak bildirir.

(2) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, bu nedenleri aynen yazarak karar veya hükmün bozulması istemini içeren yazısını Yargıtayın ilgili ceza dairesine verir.”

⁴ 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun madde 12: “Hazırlık soruşturması genel hükümlere göre yetkili ve görevli Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılır. Ancak Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Bakan yardımcıları ve valiler ile ilgili olarak yapılacak olan hazırlık soruşturması Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı veya Başsavcivekili, kaymakamlar ile ilgili hazırlık soruşturması ise il Cumhuriyet başsavcısı veya başsavcivekili tarafından yapılır.”⁽¹⁾

Hazırlık soruşturması sırasında hâkim kararı alınmasını gerektiren hususlarda; Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Bakan yardımcıları ve valiler için Yargıtayın ilgili ceza dairesine, kaymakamlar için il asliye ceza mahkemesine, diğerleri için ise genel hükümlere göre yetkili ve görevli sulh ceza hâkimine başvurulur.”

⁵ 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun madde 6: “İlgili Başsavcılar veya görevlendirecekleri yardımcılar, gerekli gördüklerinde veya Mahkemece gerekli görülen durumlarda yazılı olarak düşüncelerini bildirirler veya toplantılarda sözlü açıklamalarda bulunurlar, oya katılmazlar.”

⁶ 2797 sayılı Yargıtay Kanunu madde 27: “Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının görevleri şunlardır: 4. Bizzat veya Cumhuriyet Başsavcı Başyardımcısı, Cumhuriyet Başsavcı yardımcılarını marifetiyle siyasi partilerin tüzük ve programlarını ve kurucularının hukuki durumlarının Anayasa ve kanun hükümlerine uygunluğunu, kuruluşlarını takiben ve öncelikle denetlemek, faaliyetlerini takip etmek, gerektiğinde siyasi parti, siyasi parti üyesi veya kuruluşu hakkında mahallinde denetleme, inceleme ve soruşturma yapmak, yaptırmak, 5. Siyasi partilerin kapatılması hakkında dava açmak”

incelemesi yapmak da bulunmaktadır. Bu kapsamda, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Yargıtay ceza dairelerinin temyiz incelemesi sonrasında verdikleri kararlara karşı re'sen veya istem üzerine tespit ettiği hukuka aykırılığın veya daireler arasındaki içtihat farklılığının giderilmesi için CMK'nun 308. maddesi uyarınca "itiraz" kanun yoluna başvurabilmektedir.

Bu makalede, CMK md. 308'de yer alan itiraz yolu tüm detaylarıyla incelenmeye çalışılacaktır.

A. GENEL OLARAK

Konuya başlamadan önce CMK md. 308'i bilmekte yarar var. Yasa hükmü şu şekildedir; "**Madde 308** - (1) Yargıtay ceza dairelerinden birinin kararına karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, re'sen veya istem üzerine, ilâmın kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde Ceza Genel Kuruluna itiraz edebilir. Sanığın lehine itirazda süre aranmaz.

(2) (Ek fıkra: 02/07/2012-6352 S.K./99.md.) İtiraz üzerine dosya, kararına itiraz edilen daireye gönderilir.

(3) (Ek fıkra: 02/07/2012-6352 S.K./99.md.) Daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderir."

Yasa metnini gördükten sonra, öncelikle itiraz yoluna neden gerek duyulduğu açıklanmalıdır. Şöyle ki, bilindiği üzere hukuk devleti ilkesi temelinde ortaya çıkan modern ceza muhakemesi, hukukun çizdiği sınırlar içerisinde, bireylerin temel haklarına saygı göstererek maddi gerçeği aramalı, maddi gerçeği bulduktan sonra da, hukukun öngördüğü şekilde cezai uyumsuzluğu çözüme kavuşturmalıdır⁷. Maddi ve hukuki gerçeği muhakeme kurallarına uyarak ortaya çıkarmak zorunda olan bu süreçte, yapılan işlemlerin her zaman maddi ve hukuki gerçeğe uygun olması beklenemez⁸. Amaç maddi gerçeği bulmak olunca, gerektiğinde Yargıtay ceza dairelerinden verilen kararların kesinleşmesi ile yetinilmemeli, bu kararlar yeniden ele alınabilmelidir.

Bu doğrultuda Ceza Usul Kanunu'nda, gerçeğin açığa çıkarılması için üç tür olağanüstü kanun yolu benimsenmiştir. Bunlar Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın itirazı (CMK md. 308), kanun yararına bozma (CMK md. 309-310) ve yargılamanın yenilenmesi (CMK md. 311-323)'dir⁹.

Hukuka aykırı olduğu iddiasıyla, Yargıtay Ceza Dairelerinden birinin kararının Ceza Genel Kurulunda incelenmesi için, Yargıtay Cumhuriyet

⁷ Hakan Karakehya, **Ceza Muhakemesinde Maddi Gerçeğin Tespiti**, Savaş Yayınevi, Ankara, 2016, syf: 18

⁸ Serdar Talas, Ceza Muhakemesi Hukukunda Başsavcılığın İtirazı, İÜHFİM, C: LXX, S:1, , 2012, syf: 155

⁹ Doğan Soyaslan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Yetkin Yayınları, 6.Baskı, Ankara, 2016, syf: 591

Başsavcısı tarafından, ilgili daireye yapılan başvuruya olağanüstü itiraz (davası); bu başvuru üzerine yapılan muhakemeye de olağanüstü itiraz muhakemesi denmektedir¹⁰.

Mehaz kanunda bulunmayan bu yol, önce 1926 yılında 834 sayılı Mahkeme-i Temyiz Teşkilatının Tevsiine Dair Kanun'un 5. maddesiyle kabul edilmiş, daha sonra bu kanun yerine 1928 yılında kabul edilen 1221 sayılı Temyiz Mahkemesi Teşkilatına Dair Kanun'un 10. maddesinde yer almış ve oradan da 1936 yılında 3006 sayılı yasayla yapılan değişiklikle 1412 sayılı CMUK'nun 322. maddeye geçmiş¹¹. 5237 sayılı CMK 308. maddeyle de uygulanmaya devam etmiştir.

B. İTİRAZA İLİŞKİN GÖRÜŞLER

Mehaz kanunda bulunmayan ve bize özgü olan itiraz yolu doktrinde hep tartışılır olmuştur. Kimileri düzenlemenin yerinde olduğunu belirtirken, kimileri ise düzenlemeden vazgeçilmesini savunmaktadır.

1. Aleyhte Olan Görüşler

İtiraz yolunun aleyhinde olan görüş sahipleri şu hususları dile getirmektedirler. Yargıtay Daire ve Genel Kurulunun temyiz yargılaması sonunda verdikleri kararlar dünyanın her yerinde kesindir. Bu kararların hukuka uygunluğunu kabul etmek pratik bakımdan zorunludur. Kanunumuz, Yargıtay Başsavcısına hukuka aykırı gördüğü daire kararlarına itiraz yetkisi tanımakla, Yargıtay Ceza Genel Kurulunu hakem yapmak istemektedir. Ancak Başsavcı dairenin görüşünü beğenmedi diye aynı işe Ceza Genel Kurulunun bakması, Yargıtay'ın işini artırmakta ve bu da Yargıtay'ın asıl işini hakıyla görememesine yol açmaktadır. Genel Kurulun görüşünü öğrenmek elbet faydasız değildir ancak fayda ve zarar karşılaştırıldığında, zarar tarafı çok ağır basmaktadır¹².

Bu yetkinin sadece Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'na tanınmış olması ve sanığa bu hakkın tanınmamış olması, silahların eşitliği ilkesine aykırılık oluşturmaktadır¹³.

Bu kurumun amacı maddi gerçeği bulmaya yönelik olmasına rağmen, dosyaların hiçbir zaman kapatılmaması sorununu da beraberinde getirmektedir¹⁴.

¹⁰ Bahri Öztürk / Mustafa Ruhan Erdem / Özge Sırma / Yasemin Saygılar, **Ceza Muhakemesi Hukuku Temel Kavramlar**, Turhan Kitabevi, 4. Bası, Ankara, 2006, syf: 608

¹¹ Kunter / Yenisey / Nuhoğlu, **Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku**, Beta Yayınları, 16. Bası, İstanbul, 2006, syf: 1513; Öztekin Tosun, **Türk Suç Muhakemesi Hukuku Dersleri**, C:2, 2.Bası, İstanbul, 1976, syf: 253

¹² Nurullah Kunter, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Sermet Matbaası, 5. Bası, 1955, syf: 750

¹³ Nur Centel / Hamide Zafer, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Beta Yayınları, 16.Bası, İstanbul, 2019, syf: 916

¹⁴ Doğan Soyaslan, age, syf: 594

Her istendiği zaman Yargıtay kararları aleyhine gidilmesi, bu mahkemenin saygınlığını kırıcı olduğu gibi, hukukta güvence olan değişmezliği de bozabilir¹⁵.

Bu yetki Başsavcının şahsına verilmemelidir. Bütün işleri Başsavcının bizzat görmesi hem imkansız hem de gereksizdir. İtiraz yetkisi makama verilmeli, o makamı temsile yetkili olan herkes bu davayı açabilmelidir. Nitekim Yargıtay Kanunu'nun 28. maddesi buna olanak sağlamaktadır¹⁶.

İtiraz davası olağanüstü kanun yolu olarak değil, olağan kanun yolu olarak kabul edilmelidir. Çünkü bu yola başvurmak için, Başsavcıya ilamın kendisine verildiği tarihten başlayarak 30 günlük bir süre tanınmıştır. Bu sürenin geçmesiyle ancak Yargıtay ceza dairesinin kararı yerine getirilebilecek ve bu karar kesin hüküm kuvvetine sahip olabilecektir. Otuz günlük süre geçmeden, kararın yerine getirilmesi mümkün değildir. Bu nedenle itiraz yolu, olağan kanun yolu olarak kabul edilmelidir¹⁷.

Benzer bir görüşe göre, CMK'nda itirazın olağanüstü kanun yolu olarak gösterilmesi, yanlış bir tasniftir. Zira bu kanun yoluna başvurulduğunda, henüz yerel mahkemece verilen ve Yargıtay Ceza Dairesi ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı önünde bulunurken, Yargıtay CGK'na götürülen hüküm kesinleşmemiştir ve kesin hüküm sonuçlarını doğurmaz. O nedenle bu bir olağan kanun yoludur¹⁸.

Bu konuda bir başka görüş, Başsavcılığın itirazının karma yapılı bir kanun yolu olduğuna yöneliktir. Bu görüşe göre, sanık aleyhine itirazda kabul edilen otuz günlük sürede hüküm kesinleşmeyecek, süre sonunda hüküm kesinleşecektir. Bu süre içerisinde itiraza gidilmesi halinde itiraz, olağan kanun yolu olarak kabul edilmelidir. Ancak sanık lehine itiraz başvurusunda süre sınırlamasının olmaması karşısında, kesinleşmiş hükümlere yönelik olarak itiraza gidilmesi halinde, itiraz, olağanüstü kanun yolu olarak kabul edilmelidir. Bu bakımdan karma bir yapıdan söz edilmelidir¹⁹.

İtiraz yolunun olağanüstü kanun yolu olduğunu farklı gerekçeyle kabul eden görüşler de vardır. Bu görüşe göre, Yargıtay daire ve genel kurullarının temyiz yargılaması sonunda verdikleri kararlar kesindir, o davada son söz sayılırlar. Sadece Başsavcı için açılmış olan ve bu nedenle "Başsavcının itirazı"

¹⁵ Öztekin Tosun, age, syf:254

¹⁶ Nurullah Kunter / Feridun Yenisey, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Beta Yayınları, 10.Bası, İstanbul, 1988, syf: 1126

¹⁷ Erdener Yurtcan, **Ceza Yargılaması Hukuku**, Adalet Yayınları, 15.Bası, Ankara, 2018, syf: 595

¹⁸ Yener Ünver / Hakan Hakeri, **Ceza Muhakemesi Hukuku - III**, Adalet Yayınları, 15.Baskı, Ankara, 2019, syf: 1992

¹⁹ Cumhur Şahin / Neslihan Göktürk, **Ceza Muhakemesi Hukuku - II**, Seçkin Yayınları, Ankara, 9. Baskı, 2019, syf: 296; Hakan Karakehya, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Savaş yayınevi, 2. Bası, Ankara, 2016, syf: 649; Serdar Talas, agm, syf: 164

denen bu yol, kesin bir karara karşı tanındığından olağanüstü sayılmalıdır. Bu olağanüstülük bu yola gidişin istisnai olduğunu hatırlatır²⁰.

Bu arada itiraz kanun yoluna başvurulmasında, dava zamanasını süresinin dolması kaygısı da söz konusu olabilir. Ancak ceza yargılamasının amacı maddi gerçeğe ulaşmak ise, bu kaygıdan uzak hareket edilmeli ve dosyanın gereği yapılmalıdır.

2. Lehte Olan Görüşler

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraz yetkisini savunan görüşler de bulunmaktadır. Bu görüşler özet olarak şu hususları içermektedir. İtiraz yoluyla, adli hataların önlenmesine ve adaletin gerçekleşmesine katkı sağlanır. Muhakemenin yenilenmesi yoluna duyulan ihtiyaç azalır. Yargıtay ceza daireleri, kararlarına karşı bu yola gidilebileceğini ve bu şekilde hatalarının görüleceğini düşünerek daha dikkatli karar verirler. İtiraz sonucu Genel Kurul son kararı vereceğinden, hükmün daha kolektif olması sağlanır²¹.

Ayrıca itiraz yoluyla, özel ceza daireleri arasındaki içtihat farklılıkları ortaya konarak, Ceza Genel Kurulu tarafından bu farklılıkların giderilmesi sağlanır ve bu şekilde içtihat birliği sağlanır²². Örnek vermek gerekirse, olası kastla insan öldürme veya yaralama halinde, Yargıtay 1. Ceza Dairesi iştirak hükümlerinin uygulanmasını kabul etmemektedir. Yargıtay 3. Ceza Dairesi ise, bu durumda iştirak hükümlerinin uygulanabileceğini kabul etmektedir²³. Her iki ceza dairesinin uygulamasının, sanıklar hakkında farklı sonuçlar doğuracağı açıktır.

²⁰ Feridun Yenisey / Ayşe Nuhoglu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin yayınları, 7. Baskı, Ankara, 2019, syf: 940; Veli Özer Özbek / Koray Doğan / Pınar Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayınları, 12.Baskı, Ankara, 2019, syf: 787; Mustafa Özen, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Adalet yayınları, 3. Baskı, Ankara, 2019, syf: 1313

²¹ Çetin Arslan, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazı, **Ceza Hukuku Dergisi**, C:2, S:5, Aralık 2007, syf: 110

²² Ahmet Gökçen / Murat Balcı / M.Emin Alşahin / Kerim Çakır, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Adalet Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 2018, syf: 709

²³ **Yrg. 1 CD, 29/12/2014 gün, 2014/4898 esas, 2014/6720 karar:** “Dosya içeriği ve kabule göre,hakkındaki hüküm kesinleşen asli fail Ramazan’ın, mağdur Hakan’ı olası kastla yaralama eylemine sanık Hacıeli’nin yardım ettiğinden dolayı cezalandırılmasına karar verilmiş ise de; olası kasıtlı yaralama eyleminde, oluşan neticeye göre karar verilmesi gerekmesine ve bu nevi suçlara yardımın, yasal zeminde mümkün görülmemesine karşın, suça sürüklenen çocuk hakkında beraat yerine, yazılı şekilde mahkûmiyet kararı verilmesi,” UYAP Karar Arama, Erişim Tarihi: 23/01/2020

Yrg. 3 CD, 27/11/2019 gün, 2019/13501 esas, 2019/21804 karar: “Yapılan yargılamaya, toplanan ve karar yerinde açıklanan delillere, mahkemenin kovuşturma sonucunda oluşan inanç ve takdirine, gösterilen gerekçeye ve uygulamaya göre sanıkların müdafilerinin temyiz sebeplerinin reddiyle hükümlerin ONANMASINA,” (onanan hüküm sanıkların olası kasıtlı yaralama suçundan TCK’nin 37. maddesi delaletiyle aynı Kanun’un 86/1, 86/3-e, 87/1-d, 87/1-son, 21/2, 62/1 ve 53. maddeleri uyarınca ayrı ayrı 2 yıl 1 ay hapis cezası ile mahkûmiyetlerine iliskindir) UYAP Karar Arama, Erişim Tarihi: 23/01/2020

Bu konu Yargıtay C. Başsavcılığı tarafından itiraz konusu yapılmış ve sorunun çözümü için Ceza Genel Kuruluna konunun götürülmesi sağlanmıştır. Genel Kuruldan bu konuda halen karar çıkmamıştır.

Bir başka örnek, Yargıtay 15. Ceza Dairesi ve 23. Ceza Dairesi arasında yaşanan görüş ayrılığında gösterilebilir. Alışveriş siteleri aracılığıyla yapılan dolandırıcılık eylemlerinde 15. Ceza Dairesi eylemi TCK 158/1-f md.sinin ihlali olarak nitelendirirken, 23. Ceza Dairesi eylemi TCK 158/1-g md.sinin ihlali olarak nitelendirmekteydi²⁴. Aynı eylem hakkında farklı kararlar verilmesi üzerine, konu itiraz yoluyla Ceza Genel Kuruluna götürülmüştür. Genel Kurul konuyla ilgili kararında, eylemin TCK 158/1-f md.sini ihlal ettiğini belirterek, konuyu çözüme kavuşturmuştur²⁵.

Bir diğer örnek, karşılıksız yararlanma suçuyla ilgilidir. Bir başka kullanıcının elektrik sayacından kablo çekerek kendi evinde elektrik enerjisi kullanan sanığın eylemi Yargıtay 2. ve 13. Ceza Daireleri tarafından TCK 163/3 md.si uyarınca suç kabul edilirken; Yargıtay 17. Ceza Dairesi bu eylemi hukuki ihtilaf olarak değerlendirerek beraat kararı verilmesi gerektiğini belirtiyordu²⁶. Bu

²⁴ **Yrg. 23 CD, 14/05/2015 gün, 2015/14 esas, 2015/1602 karar:** “5237 sayılı TCK’nın 6/g maddesinde “Basın ve yayın yolu ile deyiminden; her türlü yazılı, görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim aracıyla yapılan yayınlar anlaşılır.” hükmü gereğince, internet yoluyla yapılan yayınların, basın ve yayın aracı kullanılarak yapıldığının kabul edildiği, somut olayda ise, sanıkların internet sitesine vermiş oldukları ilanda söz konusu aracın özelliklerini yazıp piyasa değerinden daha düşük bir miktarla satılık olduğunu belirtmeleri nedeniyle, yanıltıcı ve hile unsuru barındıran bu ilanı gören katılanın, ilandaki numarayı arayarak sanıklarla irtibata geçmiş olması karşısında, sanıkların eyleminin 5327 sayılı TCK’nın 158/1-g maddesinde düzenlenen “basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle nitelikli dolandırıcılık” suçunu oluşturacağı gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek aynı Kanun’un 158/1-f maddesinde düzenlenen nitelikli dolandırıcılık suçundan hüküm kurulması suretiyle fazla ceza tayini” UYAP Karar Arama, Erişim Tarihi: 23/01/2020

Yrg. 15 CD, 05/02/2015 gün, 2013/7793 esas, 2015/3613 karar: “Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 11.06.2013 tarih ve 2013/15-239 esas, 2013/289 sayılı kararında açıklandığı ve dairemiz uygulamalarında da anlaşılabacağı üzere, sanığın ‘www.makinaburada.net’ adlı internet sitesine satış ilanı vererek bu sistem üzerinden katlıandan menfaat temin etmesine göre, bilişim sistemi olan interneti araç olarak kullanılmış olduğundan, TCK’nın 158/1-f maddesi uyarınca cezalandırılması gerektiği gözetilmeden suç vasfında hataya düşülerek yazılı şekilde 158/1-g maddesi uyarınca hüküm kurulması,” UYAP Karar Arama, Erişim Tarihi: 23/01/2020

²⁵ **Yrg. CGK. 08/03/2016 gün, 2015/23-1100 esas, 2016/110 karar.** UYAP Karar Arama, Erişim Tarihi: 02/08/2019

²⁶ **Yrg. 13 CD, 10/12/2014 gün, 2013/30057 esas, 2014/35164 karar:** “Abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisi ise karşılıksız yararlanma suçunun konusunu oluşturmaktadır. Somut olayımızda da sanığın, müşterinin evine girerek balkondaki prizden kablo ile sayaçtan geçen elektriğini aldığı, suçun konusunun bir yerden bir yere aktarılabilir özellikteki enerji olduğu ve bu şekildeki eylemin bina içinde muhafaza altına alınmış olan eşya hakkında hırsızlık suçunu oluşturduğu gözetilmeden kanıtların takdirinde ve suçun nitelendirmesinde yanılığa düşülerek yazılı şekilde karar verilmesi,” UYAP Karar Arama, Erişim Tarihi: 23/01/2020

konu da itiraz yoluyla Ceza Genel Kuruluna götürülmüş ve eylemin TCK 163/3 md.si kapsamında suç teşkil ettiği belirtilmiş ve Daireler arası görüş ayrılığı giderilmiştir²⁷.

Bir başka örnek, lehe kanun değişikliğinin yürürlüğüne ilişkin aynı suç tipine bakmakla görevli iki Yargıtay ceza dairesinin farklı uygulamasına yöneliktir. Şöyle ki, bilindiği üzere uyuşturucu madde kullanan kişiler hakkında TCK 191/3 md.si uyarınca denetimli serbestlik kararı verilmekte ve daha sonra Denetimli Serbestlik Şube Müdürlüğü'nce sanığa tebligat çıkartılarak, Müdürlüğe gelmesi ihtar edilmektedir. Sanık belirlenen sürede Müdürlüğe gitmediği takdirde, dosya yeniden mahkemeye gönderilerek yargılama yeniden başlatılmakta ve tedbire uymayan sanık hakkında hapis cezası verilmektedir. Yargıtay 10. Ceza Dairesi, 28/06/2014 tarihinde yürürlüğe giren 6545 sayılı yasayla TCK 191/1 maddesine eklenen "denetimin gereklerine uymakta ısrar" düzenlemesinin, yasadan önceki ihlalleri kapsamayacak şekilde uygulanmasını kabul ederken; Yargıtay 20. Ceza Dairesi kanun değişikliğinin bu tarihten önceki ihlalleri de kapsadığını kabul etmiştir²⁸. İki daire arasındaki görüş ayrılığı yine itiraz yoluyla

Yrg. 17 CD, 06/07/2017 gün, 2015/20511 esas, 2017/9095 karar: "Sanığın, katılan Fadime Onar'a ait elektrik sayacından kablo çekerek kendi evinde elektrik enerjisi kullanmak şeklinde gerçekleştiği kabul edilen eyleminde; sanık ile katılan arasında 5237 sayılı TCK'nın 163/3. maddesinde belirtildiği şekilde abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisi kullanımı söz konusu olmadığı gibi, 05/07/2012 tarihinde yürürlüğe giren 6352 sayılı Kanun'un 105. maddesi ile TCK'nın 141/2. maddesindeki "ekonomik bir değer taşıyan her türlü enerji de taşınır mal sayılır" hükmünün de yürürlükten kaldırıldığı dikkate alındığında, sanığın eyleminin hukuki ihtilaf niteliğinde olduğu gözetilmeden beraati yerine yazılı şekilde karar verilmesi" UYAP Karar Arama, Erişim Tarihi: 23/01/2020

²⁷ **Yrg. CGK. 07/02/2019 gün, 2017/17-1124 esas, 2019/73 karar.** UYAP Karar Arama, Erişim Tarihi: 02/08/2019

²⁸ **Yrg. 20 CD, 03/05/2017 gün, 2015/7854 Esas, 2017/2837 Karar:** "28.06.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, TCK'nın 191. maddesinin 4. fıkrasının (a) bendinde yer alan, "kişinin, erteleme süresi zarfında; kendisine yüklenen yükümlülüklerle veya uygulanan tedavinin gereklerine uygun davranmamakta ısrar etmesi hâlinde, hakkında kamu davası açılır" hükmü gereğince sanığa Niğde Denetimli Serbestlik Şube Müdürlüğü'nün 09/09/2013 tarihli uyarı davetnamesi ile 10 gün içerisinde adı geçen müdürlüğe gelmesi konusunda ihtarla bulunulduğu; ancak sanığın yasal sürede müracaat etmemesi üzerine, sanığa tekrar yeni bir süre verilerek başvuru yapması konusunda ihtarlat gönderilmediğinin anlaşılması karşısında; sanığın ilk ihtarata uymamasının, kendisine yüklenen yükümlülüklerle uygun davranmamakta ısrar etmesi olarak kabul edilemeyeceği gözetilmeden mahkûmiyet kararı verilmesi," UYAP Karar Arama, Erişim Tarihi: 23/01/2020

Yrg 10. CD, 12/06/2017 gün, 2013/3857 Esas, 2017/2595 Karar: "Yargılama sürecindeki işlemlerin yasaya uygun olarak yapıldığı, delillerin gerekçeli kararda gösterilip tartışıldığı, vicdanî kanının dosya içindeki belge ve bilgilerle uyumlu olarak kesin verilere dayandırıldığı, eylemin sanık tarafından gerçekleştirildiğinin saptandığı, eyleme uyan suç tipi ile yaptırımların doğru biçimde belirlendiği anlaşıldığından; sanığın yerinde görülmeeyen temyiz itirazlarının reddiyle, hükmün ONANMASINA," UYAP Karar Arama, Erişim Tarihi: 23/01/2020

Ceza Genel Kuruluna götürülmüş ve Genel Kurulda değişikliğin geçmişe yürümeyeceği kabul edilerek uygulama birliği sağlanmıştır²⁹.

Bu örnekler, itirazın, içtihat birliğini sağlamak konusundaki etkisini göstermesi bakımından önemlidir.

Bu yetkinin kullanılması silahların eşitliği ilkesine de aykırı değildir çünkü savcının kamusal konumu ve itiraz yetkisinin tali yeni bir dava açmak yetkisi olarak düşünüldüğünde, silahların eşitliğine aykırı bir durumdan bahsedilemez³⁰.

İtiraz kanun yolunun olağan kanun yolu olması gerektiği görüşü de doktrinde eleştirilmiş, kesin bir karara karşı itiraz edildiğinden, bu yolun olağanüstü sayılması gerektiği, sürenin öneminin olmadığı belirtilmiştir³¹.

Kanaatimize göre, itiraz kanun yolu gereklidir ve uygulamada pek çok yararı da görülmektedir. Günümüzde Yargıtay ceza daireleri yoğun bir tempoyla çalışmakta, arşivlerinde bekleyen binlerce dosyayı bitirmek için çaba sarf etmektedirler. Bu arada Yargıtay ceza dairelerine yeni üyeler seçilmekte, genç tetkik hakimleri atanmaktadır. Gerek iş yoğunluğu ve gerekse yeni yapılan atamalar karşısında, hatalar yapılabilmektedir. Bu hataların en aza indirilmesi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı filtre rolü üstlenmekte ve bu hataların azaltılması için çalışmaktadır. Ayrıca bazı hukuksal sorunlarda, ceza daireleri arasında görüş ayrılıkları olabilmektedir. Bu durum ise, hukuk güvenliği bakımından çok sakıncalı sonuçlar doğurmaktadır. Aynı olaya farklı uygulamalar yapılması, adalet duygusunu zedelemektedir. İtiraz yolu, bu durumların önüne geçebilmek için çok önemli bir rol üstlenmektedir. Uygulayıcıların takip ettiği üzere pek çok tartışma içeren konu, itiraz yoluyla çözüme kavuşturulmaktadır.

İtiraz yoluna çok sıklıkla da gidilmemektedir. Bu nedenle Yargıtay'ın iş durumunu artıran bir duruma da yol açılmamaktadır.

İtiraz yolunun olağan kanun yolu mu, yoksa olağanüstü kanun yolu mu olduğu tartışmasındaki görüşümüz, bu yolun olağanüstü kanun yolu olduğu yönündedir. Çünkü bu yol sadece Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'na tanınmıştır. Başsavcı itiraza gidilmesine gerek olmadığına karar verirse, itiraza gidilmez. Tarafların yapabilecekleri hiçbir şey yoktur. Bu durumu daha net bir şekilde ortaya koymak bakımından, şu örnek verilebilir: Ceza dairesinin kararı açıkça hukuka aykırı olabilir, hukuka aykırılık çok net bir şekilde görünüyorsa olabilir. Bu durumda dahi, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, itiraza gitmeyebilir. Elbette ki, bir yüksek yargı mensubu olan Başsavcıdan bu beklenmez ancak itirazın olağanüstülüğünü göstermek bakımından, bu örnek çarpıcıdır.

²⁹ Yrg. CGK. 02/05/2019 gün, 2018/10-172 esas, 2019/373 karar. UYAP Karar Arama, Erişim Tarihi: 03/08/2019

³⁰ Serdar Talas, agm, syf: 158

³¹ Nurullah Kunter / Feridun Yenisey, age, syf: 1129

Yargıtay ceza dairelerinin sadece “onama” kararlarına karşı değil, “bozma” kararlarına karşı da itiraz yoluna gidilebilir. Bu durumda kesinleşmemiş olan bir karara itiraz edildiğinden, itiraz yolu, olağan kanun yolu gibi düşünülebilirse de, yine burada Başsavcının tek yanlı bir irade beyanı vardır ve bu durum itiraz yolunu, olağanüstü kanun yolu yapmaktadır. Pratikte bu konu şu açıdan önemlidir: Gerek Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda ve gerekse Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmakta aranan temel kriter, iç hukuk yollarının tüketilmesidir. Eğer itiraz yolu, olağan kanun yolu olarak kabul edilirse, tarafların Anayasa Mahkemesi veya Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne başvurmadan önce, itiraz yoluna başvurmaları ve sonucuna göre hareket etmeleri gerekecektir. Ancak kanaatimizce, itiraz yolu olağanüstü kanun yolu olduğundan, Anayasa Mahkemesi’ne bireysel başvuruda veya Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne gidilmesinde, bu yola başvurmaya ve başvuru sonucunu beklemeye gerek yoktur.

C. İTİRAZ YOLUNA BAŞVURMA YETKİSİ

İtirazı sadece Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı yapabilmektedir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı olabilmek için, 2797 sayılı Yargıtay Kanunu’nun 30. maddesine göre, en az 5 yıl Yargıtay üyesi olarak görev yapmak gerekmektedir. Yargıtay Kanunu’nun 32. maddesine göre, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Yargıtay Büyük Genel Kurulunun, kendi üyeleri içinden göstereceği adaylar arasından Cumhurbaşkanı tarafından seçilir. Yargıtay Büyük Genel Kurulu, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı adaylarını belirlemek için üye tamsayısının çoğunluğu ile toplanır. Her üye, ancak bir adaya oy verebilir. Adaylar gizli oyla tespit edilir. İlk oylamada en çok oy alan beş üye, aday gösterilmiş olur. Başsavcının görev süresi dört yıl olup, süre sonunda yeniden seçilmek mümkündür.

Yargıtay Kanunu’nun 6. maddesine göre Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı; Cumhuriyet Başsavcısı, Cumhuriyet Başsavcivekili, Cumhuriyet Başsavcı Başyardımcısı ile Cumhuriyet Başsavcı yardımcılarının oluşur. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, CMK 308. maddede yazılı itiraz görevini, bizzat yapabileceği gibi, Başsavcı yardımcılarını eliyle de yapabilir. Nitekim Yargıtay Kanunu’nun 28/2. Md.si bu durumu açıkça belirtmektedir: “Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı yardımcılarını, kendilerine verilen dosyaların tebliğnamelerini, karar düzeltme ve itiraz yoluna başvurma işlemlerini Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı adına düzenler ve onun yerine imza ederler. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın vereceği diğer işleri görürler”. Uygulamada da itiraz yoluna Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı Yardımcılarının, Yargıtay C. Başsavcısı’nın bilgisi ve izni dahilinde itiraz yoluna gittikleri görülmektedir. Halen Yargıtay C. Başsavcı Yardımcısı sayısı 199 olup, bu kadro yasaların verdiği görevleri yapmaya gayret göstermektedir.

D. İTİRAZA BAŞVURU USULÜ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, bu yetkisini re'sen veya istem üzerine kullanabilir. Bu istemin kimler tarafından yapılabileceği açıkça belirtilmemiş olduğundan, genel olarak denetim muhakemesine başvurma yetkisine sahip olanların, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nı harekete geçirebileceği kabul edilir³². Bunlar sanık, katılan, Cumhuriyet Savcısı, sanığın yasal temsilcisi, eşi ve avukatlarıdır. Bu kişiler yazılı olarak doğrudan Yargıtay C. Başsavcılığına başvurarak veya kararı veren yerel mahkemeye başvurarak itiraz talebinde bulunabilirler. Başvuru bir defayla sınırlandırılmamıştır. Dolayısıyla birden fazla itiraz başvurusu yapmak mümkündür.

Uygulamada Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tüm itiraz taleplerini değerlendirmekte, dosya üzerinden inceleme yaparak, itiraza gidilmeye gerek olup olmadığı konusunda karar vermektedir. Verilen karar, itiraz talep eden kişiye de bildirilmektedir.

Doktrinde sanık aleyhine itiraza gidilmemesi talep edilmişse de, yasal düzenlemede bir ayrıma gidilmemiş ve sanık aleyhine itiraza gidilmesi de mümkün kılınmıştır. Sanık aleyhine itirazda hak düşürücü bir süre kabul edilmiş ve 30 günlük süre sınırı getirilmiştir. Aleyhe itirazda otuz günlük sürenin başlangıcı, Yargıtay Ceza Dairesinin kararının Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının UYAP ekranına düştüğü an iken, bu andan itibaren 30 gün içerisinde Yargıtay C. Başsavcılığının itiraz dilekçesini elektronik imza ile imzalaması gerekir. Bu sürenin geçirilmesi halinde, itiraz talebi reddedilir.

Sanık lehine itiraza gidilmesi durumunda ise, herhangi bir süre aranmamıştır³³. Ceza dairesinin kararından sonra, uzun yıllar geçse de sanık lehine şartları varsa itiraza gidilebilir. Otuz günlük hak düşürücü süre geçtikten sonra, sadece sanık lehine itiraza gidilebilir; sanık aleyhine hukuka aykırılık nedenleri ileri sürülemez³⁴.

Yargıtay Ceza dairelerinden birinin kararına karşı Başsavcılığın itirazı, kararda hukuki hata bulunması nedeniyle yapılır. Yasada açıklık bulunmadığından, Başsavcı gerek maddi hukuk ve gerekse yargılama hukuku ihlallerini ileri sürerek itiraz yoluna gidebilmektedir³⁵. Bu yola başvurulurken, dairenin kararının hangi yönden hukuka aykırı bulunduğu itirazda açıkça belirtilmelidir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Tebliğnamesine uygun karar verilmişse, Başsavcılığın önce ileri sürmediği bir sebeple itiraz etmesinin yasanın amacına aykırı düşeceğinden itiraza gidilmemesi gerektiği ileri sürülmüştür³⁶. Aksi

³² Bahri Öztürk / Mustafa Ruhan Erdem / Özge Sırma / Yasemin Saygılar, age, syf: 609

³³ Doğan Soyaslan, age, syf: 592

³⁴ Bahri Öztürk / Mustafa Ruhan Erdem / Özge Sırma / Yasemin Saygılar, age, syf: 610

³⁵ Erdener Yurtcan, age, syf: 596

³⁶ Nurullah Kunter / Feridun Yenisey, age, syf: 1131

görüŖe göre, itiraz, Tebliğnameden bağımsızdır. Dolayısıyla, hem itiraz hazırlanırken Tebliğnamede belirtilen hususların dışına çıkılabilir, hem de daire Tebliğnameye uygun karar vermiş olsa bile itiraz denetim yoluna başvurulabilir³⁷. Bu duruma çok sık rastlanmasa da, yasal bir engel bulunmamaktadır. Dosya içeriği, kararı son kez inceleyen Yargıtay Cumhuriyet Savcısının başka bir gözle dosyaya yaklaşması, sanık veya avukatının itiraz talepli dilekçelerinde dikkate değer hususlara değinmesi halinde, Tebliğname ile örtüşen ceza dairesi kararı aleyhine itiraza gidilebilir. Ayrıca Yargıtay Kanunu’n 28/3. maddesine göre, Tebliğname düzenlenmeksizin ilgili daireye gönderilen suçlarla ilgili olarak verilen daire kararlarına karşı da itiraza gidilebilir³⁸.

Uygulamada Ceza Genel Kurulunun iş yoğunluğu ve önemli konulara yoğunlaşmasının sağlanması bakımından, her konuda itiraza gidilmediğinden, her Tebliğnameye aykırılıkta da itiraz yolu işletilmemektedir³⁹.

E. İTİRAZ KONUSU OLAN CEZA DAİRESİ KARARLARIN MAHİYETİ

Yasada Yargıtay ceza dairelerinin kararlarına karşı itiraza gidileceği yazılmaktadır. Bu durumda ceza dairelerinin her kararının itiraz konusu olacağı sonucuna varılmamalıdır. Aşağıda itiraz edilebilecek ve edilmeyecek kararlara yer verilmiştir.

1. İtiraz Konusu Olabilecek Kararlar

Yasada açıkça yazıldığı üzere itiraz edilen karar, Yargıtay Ceza Dairesi tarafından verilmiş bir karar olmalıdır. Ceza dairesinin verdiği onama kararına, düzeltilerek onama kararına, bozma kararına veya temyiz reddi kararına karşı itiraz yoluna gidilebilir. Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen veya yerel mahkeme tarafından verilen kararlara karşı itiraza gidilemez.

İcra-ıflas işleriyle uğraşan Yargıtay Hukuk Dairesinin cezai nitelikteki kararlarına karşı da itiraz yoluna gidilebilir. İcra İflas Kanunu’n 366/3. maddesi buna olanak sağlamaktadır. Nitekim Ceza Genel Kurulu, 19/01/2016 günlü, 7-911/1 esas-karar sayılı ilamında, bu kararlara karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın itiraz yetkisini kabul etmiştir.

Kunter’e göre, Ceza Dairesinin “bozma” kararına karşı itiraza gidilmemelidir, çünkü esas mahkemenin bu karara uymama yetkisi vardır⁴⁰. Ayrıca yeni Ceza

³⁷ Vahit Bıçak, **Suç Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayınları, Ankara, 2010, syf: 645

³⁸ Yargıtay Kanunu 28/3. fıkra: “(Ek fıkra: 14/7/2004-5219/13 md.) Zamanaşımı Türk Ceza Kanununun 102 nci maddesinin birinci fıkrasının (5) ve (6) numaralı bentleri kapsamında olan suçlara ilişkin dava dosyaları temyiz üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca tebliğname düzenlenmeksizin ilgili daireye gönderilir. Daire kararına karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının karar düzeltme ve itiraz kanun yollarına başvurma yetkisi vardır.”

³⁹ Erdener Yurtcan, age, syf: 596

⁴⁰ Nur Centel / Hamide Zafer, age, syf: 915; benzer görüşte Nurullah Kunter, age, syf: 751; Bahri Öztürk / Mustafa Ruhan Erdem / Özge Sırma / Yasemin Saygılar, age, syf: 609

Muhakemesi Kanunu'nun sistemi içinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın itiraz yetkisinin sadece kesinleşen kararlara karşı açık tutulduğunun kabul edilmesi gerektiği, bu nedenle, Cumhuriyet Başsavcısı'nın itiraz yetkisinin bozma kararlarına karşı kullanılamayacağı ileri sürülmektedir.

Kanaatimizce, itiraz yolunda amaç maddi gerçeği ortaya çıkarmak ise, Ceza Dairesinin bozma kararına karşı da itiraza gidilebilmelidir. Nitekim yasa da buna engel bir durum da bulunmamaktadır. CMK md. 308/1 'deki ifade şöyledir; "Yargıtay ceza dairelerinden birinin kararına karşı... itiraz edebilir."

Yargıtay uygulaması da kanaatimizi desteklemektedir. Örnek vermek gerekirse, Fethiye Ağır Ceza Mahkemesi 2017/145 karar sayılı ilamı ile sanık F'nin çocuğa basit cinsel istismar ve kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarından cezalandırılmasına karar vermiştir. Bu kararın temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 2017/6254 karar sayılı ilamıyla mahkumiyet hükmünü bozmuştur. Bozma gerekçesinde, sanığın üzerine atılı suçları işlediği hususunda her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil elde edilmediği ve sanığın beraati gerektiği açıkça belirtilmiştir. Bu hükme Yargıtay 14. Ceza Dairesinin beş üyesinden ikisi muhalif kalmış ve karar oy çokluğuyla alınmıştır. Muhalif üyeler, suçların sabit olduğu görüşünde olduklarını da karşı oy şerhlerinde belirtmişlerdir. Bu karara karşı Yargıtay C. Başsavcılığı tarafından 30 günlük süre içerisinde sanığın aleyhine itiraza gidilmiş ve itiraz başvurusunda sanığın suçlarının sabit olduğu belirtilmiştir. Yargıtay 14. Ceza Dairesi kararında ısrar ederek, dosyayı Ceza Genel Kuruluna göndermiştir. Genel Kurul 22/01/2019 günlü, 2018/14-429 esas, 2019/33 karar sayılı ilamında, dosyadaki kanıtların değerlendirilmesinde, sanığın hileyle kişiyi hürriyetinden yoksun kılma ve çocuğun basit cinsel istismarı suçlarını işlediğinin anlaşıldığına, bu itibarla Yargıtay C. Başsavcılığının itirazının kabulünün gerektiğine, Yargıtay 14. Ceza Dairesinin bozma kararının kaldırıldığına karar vermiştir.

Bu örnek dosya üzerinden şu tespitleri yapmak mümkündür. Dosyanın geçirdiği aşamalar dikkate alındığında, suçların sübutunda kuşkuların olduğu görülmektedir. Yargıtay 14. Ceza Dairesinin iki üyesinin karara muhalif olması bunun bir göstergesidir. Bu tür davalarda, alınabilecek cezaların yüksekliği de dikkate alındığında, Ceza Genel Kurulu gibi bir kurulun karar alması önemlidir ve gereklidir. Kurulun yapısı gereği en az 21 Yargıtay üyesinin kararın verilmesinde etkin rol oynaması kolektif karar verilmesini sağlamakta ve dosyanın tüm yönleriyle tartışılması imkanını vermektedir. Yargıtay C. Başsavcılığının itiraz yetkisi, bu imkanı sağladığı için ayrıca önemlidir.

Ceza dairesinin bozma kararına yönelik bu itirazda yargılama ekonomisi bakımından da önemli avantajlar elde edilmiştir. İtiraz sonrası Genel Kuruldan karar çıkartılmak suretiyle, bozma sonrası yerel mahkemede yeniden yargılama yapılmasının ve yeniden temyiz incelemesine gidilmesinin önüne geçilmiş ve yargılama süreci kısaltılmıştır.

2. İtiraz Konusu Olamayacak Kararlar

Yukarıda ne tür kararlara karşı itiraza gidilebileceği belirtilmişti. Yargıtay C. Başsavcısı'nın Yargıtay ceza dairelerinin kararlarına karşı itirazı, olağanüstü bir yasa yolu olup, hangi hallerde bu yola başvurulacağı yasa da açıklanmamakla beraber gerek yerleşmiş yargısal kararlarda, gerekse öğretide ancak sınırlı hallerde bu yola başvurulabileceği kabul edilmiştir.

Örneğin, dairenin yetki uyuşmazlığını çözen kararlarına karşı itiraza gidilemez⁴¹.

Yargıtay daireleri arasındaki görev uyuşmazlığına ilişkin kararlara karşı, itiraza gidilemez⁴². Buna ilişkin Yargıtay CGK, 20/02/2007 günlü, 2007/38-44 esas-karar sayılı ilamında, bu sorunun iç mesele olduğu ve itiraz konusu olmayacağı belirtilmiştir.

Yargıtay Ceza Dairesi tarafından verilen “sanığın tutukluluk halinin devamına” ilişkin karara karşı, yasa da açık bir hüküm bulunmaması nedeniyle, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın itiraz yasa yoluna başvurma yetkisinin olmadığı CGK 29/03/2011 gün, 3-49/28 esas-karar sayılı kararında belirtilmiştir⁴³.

Ayrıca “eleştiriye ilişkin düşüncelerin reddine dair daire kararlarının itiraz olunabilecek nitelikte kararlardan olmadıkları” (CGK'nun 16.11.1964 gün ve 470-464), “görev konusunun Yargıtayca inceleme konusu dahi yapılamayacağı bir durumda, Yargıtay C. Başsavcılığının kesin nitelikteki merci tayini kararını hükümsüz kılacak bir sonuç doğmasına neden olacak şekilde itiraz yasa yoluna başvurma olanağının bulunmadığı”, (CGK'nun 27.12.2011 gün ve 1-158/296) kabul edilmek suretiyle Yargıtay C. Başsavcısı'nın itiraz yetkisinin belirli yönlerden sınırlandırılması gerektiğine karar verilmiştir.

Özel Dairelerce öğretici ve yol gösterici nitelikte yapılan “kabule göre” bozmalara Yargıtay C. Başsavcısı'nın itiraz yetkisinin bulunmadığı da kabul edilmiştir⁴⁴.

Ayrıntıları Ceza Genel Kurulunun 10.03.2009 gün ve 43-56 sayılı kararı başta olmak üzere yerleşik kararlarda vurgulandığı üzere, 5320 sayılı Yasanın 8. maddesi gereğince halen uygulanma zorunluluğu bulunan ve hüküm tarihinde yürürlükte olan 1412 sayılı CYUY md. 305 uyarınca, ceza mahkemesince verilen hükümler temyiz yasa yoluna tabidir.

⁴¹ Nurullah Kunter / Feridun Yenisey, age, syf: 1130

⁴² Süheyl Donay, **Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi**, Beta Yayınları, İstanbul, 2009, syf: 506

⁴³ Centel / Zafer, age, syf: 915

⁴⁴ **Yrg CGK, 07/02/2012, 2011/2-297 esas, 2012/22 karar sayılı ilam.** UYAP Karar Arama, Erişim Tarihi: 15/08/2019

Ancak;

- 1- İkimilyar liraya kadar (ikimilyar dahil) para cezalarına dair olan hükümler,
 - 2- Yukarı sınırı onmilyar lirayı geçmeyen para cezasını gerektiren suçlardan dolayı verilen beraat hükümleri,
 - 3- Bu Kanun ile sair kanunlarda kesin olduğu yazılı bulunan hükümler,
- Kesin olup, bu hükümler hakkında temyiz yasa yoluna başvurulamaz.

(14/04/2011 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren 6217 sayılı Kanun'un 26. maddesi ile 5320 sayılı Kanun'a eklenen ek 2. madde uyarınca doğrudan verilen 3.000. TL'ye kadar olan adli para cezalarından ibaret mahkumiyet hükümleri kesindir, temyiz yoluna başvurulamaz)

Temyiz edilemeyen bu tür kararlardaki hukuka aykırılıklarda, itiraz yasa yoluna gidilemez, ayrıca bu konuda sonuçta 1412 sayılı CYUY md. 317 uyarınca temyiz isteminin reddine karar verilmesi gerektiğinden, hukuki yarar da bulunmamaktadır⁴⁵.

Ceza mahkemelerinde çeşitli ayrık düzenlemeler nedeniyle, sanığın bir taraf olarak bulunmadığı yargılamalar sonucundaki hükümlerin temyizi üzerine verilen Yargıtay ceza dairesi kararlarına da itiraz edilemez. CMK md. 308'de itiraz yolunda "sanığın" esas alınması bizi bu sonuca ulaştırmaktadır. Örneğin, malen sorumlunun soruşturma sırasında el konulmuş eşyasının iadesi talebi hakkında verilen hüküm bu kapsamdadır⁴⁶.

F. İTİRAZIN KAPSAMI

CMK md. 308/1, Yargıtay ceza dairelerinin kararlarına karşı itiraza gidilebileceğini belirterek, her türlü maddi ve usul hukukuna aykırılığa karşı itiraz edilebilmesinin önünü açmıştır. Örneğin 2018 yılı içerisinde 757 ceza dairesi kararına karşı itiraza gidilmiş olup, bu itirazlar incelendiğinde, pek çok hususun itiraz konusu olduğu görülmektedir⁴⁷. Aşağıda, 2018 yılı içerisinde yapılan itirazlardan derlenen bazı itiraz gerekçelerine kısa başlıklar halinde yer verilerek, konunun anlaşılmasına çalışılacaktır.

1. Usul hükümlerine aykırılık hallerine dayanan itirazlar

Usul hükümlerine aykırılık nedeniyle yapılan itirazlara örnek vermek gerekirse şu itirazlar dikkat çeker. Ceza dairesinin süreden sonra temyiz edildiği gerekçesiyle temyiz isteminin reddi kararına yönelik itiraz (İtiraz gerekçesi,

⁴⁵ Yrg CGK, 30/11/2010, 2-233/241 Esas-Karar sayılı ilam. UYAP Karar Arama, Erişim Tarihi: 15/08/2019

⁴⁶ Bahattin Azizağaoğlu, **Ceza Muhakemesi Kanununda Kanun Yolları**, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, Ankara, 2018, syf: 97

⁴⁷ Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Yılsonu Değerlendirme Toplantısı (21-24 Şubat 2019, Afyonkarahisar) Yayınlanmamış Rapor, syf: 3

temyizİN sürede olduğuna ilişkindir)(2016/348980 Tebliğname No); davanın düşmesi halinde sanık lehine vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğine ilişkin karara yönelik itiraz (İtiraz gerekçesi, düşme halinde vekalet ücreti verilmemesi gerektiğine ilişkindir)(2014/227287 Teb.); iddianame ile bağıllık kuralına aykırı verilen karara yönelik itiraz (İtiraz gerekçesi, iddianamede yazılı olmayan suçtan ceza verilemeyeceğine ilişkindir) (2015/171888 Teb.); tutuklu sanığın duruşmada hazır bulundurulması gerektiğine yönelik itiraz (İtiraz gerekçesi, tutuklu sanığın duruşmada hazır bulundurulması gerektiğine ilişkindir) (2014/127376 Teb.); ceza yönünden kazanılmış hakka aykırı verilen karara yönelik itiraz (İtiraz gerekçesi, kazanılmış hakkın korunması gerektiğine ilişkindir)(2018/15814 Teb.); uzlaştırma işlemi yapılması gerektiğine yönelik itiraz (İtiraz gerekçesi, uzlaştırma işlemi yapılmadan mahkumiyet hükmü kurulmayacağına ilişkindir)(2018/24224 Teb.); şikayetten vazgeçmeye rağmen mahkumiyet hükmünün verildiği karara yönelik itiraz (İtiraz gerekçesi, şikayetten vazgeçme halinde düşme kararı verilmesi gerektiğine ilişkindir) (2018/12049 Teb.); mükerrer yargılama yapıp iki ayrı mahkumiyet hükmü kurulduğuna yönelik itiraz (İtiraz gerekçesi, mükerrer yargılama nedeniyle ret kararı verilmesi gerektiğine ilişkindir)(2017/73787 Teb.); sanığın savunması alınmadan hüküm kurulduğuna yönelik itiraz (İtiraz gerekçesi, sanığın savunması alınmadan hüküm kurulamayacağına ilişkindir)(2017/67633 Teb.).

Örnekleri çoğaltmak mümkündür. Bu arada her usule aykırılık halinde itiraz yoluna gidilmemektedir. Sonuca etki eden, savunma hakkını kısıtlayan aykırılık hallerinde itiraz yoluna gidilmektedir.

2. Maddi hukuk hükümlerine aykırılık hallerine dayanan itirazlar

Yargıtay C. Başsavcılığının usul hükümlerine yönelik olarak yaptığı itirazlar, genellikle ceza daireleri tarafından kabul görmekte ve dosyalar Ceza Genel Kuruluna gönderilmemektedir. Çünkü usule aykırılıklar çok fazla tartışma içermeyen, üzerinde genelde mutabık kalınan konuları içermektedir. Maddi hukuka yönelik itirazların bir kısmı suçların sübutuna yöneliktir. Genellikle ceza daireleri tarafından bu itirazlar reddedilmekte ve dosyalar Ceza Genel Kuruluna gönderilmektedir. Bu nedenle içtihat oluşturmaları bakımından bu itirazlar önemlidir.

Maddi hukuka yönelik itirazlara örnekler şunlardır; ceza dairesinin zamanaşımı nedeniyle düşme kararı vermesi gerekirken, mahkumiyet hükmünü onamasına yönelik itiraz (2014/193064 Teb.); tekerrür hükümlerinin sanık aleyhine yanlış uygulandığına yönelik itiraz (2017/70030 Teb.); hüküm kurulurken hesaplama hatası yapılarak fazla cezaya hükmolünmesine yönelik itiraz (2017/71700 Teb.); iki ayrı mahkumiyet hükmüne rağmen, zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerektiğine yönelik itiraz (2018/4256 Teb.); hırsızlık suçunda sanık lehine TCK 145. maddede yazılı değer azlığının

uygulanması gerektiğine yönelik itiraz (2017/41147 Teb.); sanık lehine etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması gerektiğine yönelik itiraz (2018/7519 Teb.); sanık hakkında cezanın ertelenmemesine yönelik gerekçenin yasal olmadığına yönelik itiraz (2017/74184 Teb.); zamanaşımı dolduğu gerekçesiyle düşme kararı verilmişse de, dava zamanaşımının dolmadığına yönelik itiraz (2016/363094 Teb.); suç tarihinde sanığın cezaevinde olduğu ve suçu işleyemeyeceğine yönelik itiraz (2018/12576 Teb.); insan öldürme suçunda suçun sabit olmadığına yönelik itiraz (2015/60945 Teb.); uyuşturucu madde ticaretinde suçun sabit olmadığına yönelik itiraz (2017/43582 Teb.); cinsel saldırı suçunda suçun sabit olmadığına yönelik itiraz (2018/4436 Teb.); resmi belgede sahtecilik suçunun sabit olmadığına yönelik itiraz (2018/7237 Teb.); insan öldürme suçunda tahrik indiriminin az olduğuna yönelik itiraz (2015/92998 Teb.).

Yukarıda örnek olarak verilen ve sanık lehine yapılan itirazlardan görüleceği üzere, maddi hukuka aykırı olduğu düşünülen geniş bir yelpazede kararlara itiraz edilebilmektedir.

Yargıtay C. Başsavcılığı'nın sanık aleyhine 30 günlük süre içerisinde itiraza gidebileceği belirtilmişti. Bunlara örnek vermek gerekirse; ceza dairesi mahkumiyete esas alınan kanıtların hukuka aykırı elde edildiğini belirterek hükmü bozmuş ise de, bu kanıtların hukuka uygun elde edildiğine yönelik itiraz (2013/381526 Teb.); cinsel saldırı suçundan ceza dairesi delil yokluğundan sanığın beraatini isterken, suçun sabit olduğuna yönelik itiraz (2015/1832 Teb.); ceza dairesi sanığın eylemini TCK 314/2 md.si olarak nitelerken, eylemin TCK 302/1 md.sini ihlal ettiğine yönelik itiraz (2017/22666 Teb.); ceza dairesinin eksik soruşturma nedeniyle hükmü bozmasına rağmen, mevcut kanıtların mahkumiyete yeter derecede olduğuna yönelik itiraz (2017/51791 Teb.); terör örgütü üyeliğine ilişkin suçun yargılamasında, tutuklu yargılanan sanığın kovuşturma aşamasında müdafî yardımından yararlandırılmasına gerek olmadığına yönelik itiraz (2017/21009 Teb.) örnek olarak verilebilir.

3. Maddi hatalara yönelik itirazlar

Yargıtay ceza daireleri ve Genel Kurul tarafından verilen hükümlerde, çeşitli gerekçelerle maddi hatalar yapılabilmektedir. Davanın taraflarının isimlerinin hatalı yazılması; dosya numaralarının yanlış yazılması; suç isimleri ve suç tarihlerinin yanlış yazılması; ilamda dosya ile ilgili olmayan ifadelere yer verilmesi gibi hataların mutlaka düzeltilmesi gerekir. Düzeltme yapılmadığı takdirde, dosyanın infazında sorunlar yaşanabilmektedir.

Bu sorunun çözümünde, 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunu'n 8. maddesinde bir hüküm bulunmaktadır. Maddeye göre, "**Madde 8- (Ek cümle: 6/12/2006-5560/29 md.)** ...Yargıtay ceza daireleri ile Ceza Genel Kurulu kararlarındaki yazıma

ilişkin maddi hataların düzeltilmesi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, ilgili ceza dairesi veya Ceza Genel Kuruluna başvurabilir.” Yani, maddi hatalara yönelik olarak da itiraz yolu açıktır.

Bu hüküm doğrultusunda itirazların yapıldığı da uygulamada görülmektedir. 2018/6642 ve 2018/16684 Tebliğname nolu itirazlar bu amaçla yapılmış itirazlardır.

Bilindiği üzere 2017 yılında 21 Yargıtay Ceza Dairesi görev yapmaktaydı. Her dairenin verdiği karara karşı itiraza gidilebilmektedir. Aşağıdaki tablo 2017 yılında hangi dairenin, kaç kararına karşı itiraz edildiğini göstermektedir⁴⁸.

1. Ceza Dairesi	46	2. Ceza Dairesi	35	3. Ceza Dairesi	36
4. Ceza Dairesi	22	5. Ceza Dairesi	8	6. Ceza Dairesi	59
7. Ceza Dairesi	19	8. Ceza Dairesi	53	9. Ceza Dairesi	18
10. Ceza Dairesi	31	11. Ceza Dairesi	28	12. Ceza Dairesi	37
13. Ceza Dairesi	55	14. Ceza Dairesi	65	15. Ceza Dairesi	53
16. Ceza Dairesi	66	17. Ceza Dairesi	26	18. Ceza Dairesi	40
19. Ceza Dairesi	18	20. Ceza Dairesi	31	21. Ceza Dairesi	4

Özellikle insan öldürme suçlarına bakan Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 46 kararına karşı, yine terör suçlarına bakan Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 66, yağma suçlarına bakan Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 59, cinsel suçlara bakan Yargıtay 14. Ceza Dairesinin 65 kararına itiraz edilmiş olması ve dosyaların tekrar gözden geçirilmelerinin sağlanması, itirazın öneminin açık göstergesidir.

G. İTİRAZ YARGILAMASI VE YARGITAY CEZA GENEL KURULU

1. İtiraz Yargılaması

Yargıtay C. Başsavcılığının itirazı üzerine yapılan yargılama süreci de özellik arz etmektedir. Şöyle ki, 02/07/2012 günlü 6352 sayılı Kanun’un 99. maddesi ile yapılan değişiklik ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın itirazı üzerine

⁴⁸ Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Yılsonu Değerlendirme Toplantısı Yayınlanmamış Raporu, syf: 4

dosya önce kararı veren ceza dairesine gitmektedir. Daire, en kısa sürede itirazı incelemektedir. Bu sürenin ne kadar olacağı konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Uygulamada ceza dairelerinin birkaç aylık süre içerisinde bu incelemeyi yaptıkları gözlemlenmektedir. Bazen benzer dosyalara yönelik itirazlarda, dairelerin bir dosyayı Genel Kurula gönderip, diğer dosyaları beklettikleri, Genel Kuruldan çıkan karara göre diğer dosyalar hakkında karar verebildiği de vakidir.

İnceleme sonucunda daire itirazı haklı görürse, verdiği kararını düzeltir ve yeni hüküm kurarak, dosyayı mahalline gönderilmek üzere Yargıtay C. Başsavcılığı'na gönderir. Daire verdiği kararında ısrar ederse, dosyayı Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderir.

İtiraz üzerine harekete geçen Genel Kurul, incelemesini önce davanın kabule şayan olup olmadığı açısından yapar. Örneğin süre geçirildikten sonra itiraz başvurusu yapılmışsa, itirazın reddine karar verir. Nitekim Yargıtay CGK, 30/09/2014 günlü, 2014/211-412 esas-karar sayılı ilamında, sürenin geçmiş olması nedeniyle itiraz talebini reddetmiştir⁴⁹. İtiraz kabule şayan görülür ise, esastan incelemeye geçilir. Yapılacak inceleme dosya üzerinden yapılır, duruşmalı inceleme yapılmaz. Nitekim Yargıtay CGK, 02/06/1986 günlü, 1-157/332 esas-karar sayılı ilamında, duruşmalı inceleme istemini reddetmiştir⁵⁰.

Genel Kurul inceleme sonucunda, Başsavcı'nın iddiasını haklı bulmazsa itirazı esastan reddeder, gereği için dosyayı Yargıtay C. Başsavcılığı'na gönderir. İtirazı haklı görürse, ret, düzelterek onama, düşme veya bozma kararı verir⁵¹.

CMK md. 307/4'e göre, Ceza Genel Kurul kararlarına karşı direnilemez, dolayısıyla ceza dairesi ve esas mahkemesi tarafından karara uyulmalıdır.

Yapılan yasal değişiklikle, itirazın doğrudan Ceza Genel Kurulun önüne gitmesinin engellenmesi doktrinde eleştirilmiştir. Bu görüşe göre, Yargıtay ceza dairesi kendi düşüncesine göre kararı düzeltmiş olsa da, verilen karar Yargıtay C. Başsavcılığı'nın itirazını tüm yönleriyle karşılayamamış olabilir. Bu nedenle Genel Kurula doğrudan başvurma olanağı tekrar sağlanmalıdır⁵². Bu eleştirinin haklılık payı olsa da, yasal düzenlemenin yapıldığı tarihte Ceza Genel Kurulunun iş yükü nedeniyle istenen hızda ve verimlilikte çalışmadığı unutulmamalıdır. Nitekim bu düzenleme yapıldığında, pek çok kesim tarafından memnuniyetle karşılanmıştır ki, kanaatimizce bu düzenleme yerinde olmuştur. Ayrıca ceza dairesinin verdiği yeni karar, yeni bir itiraz başvurusunun konusu

⁴⁹ Feridun Yenisey / Ayşe Nuhoğlu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayınları, 7. Baskı, Ankara, 2019, syf: 942

⁵⁰ Doğan Soyaslan, age, syf: 593

⁵¹ Vahit Bıçak, age, syf: 645

⁵² Ahmet Gökçen / Murat Balcı / M.Emin Alşahin / Kerim Çakır, age, syf: 711

olabildiğinden, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, karşılanmayan taleplerini yeniden itiraz davası yoluyla yerine getirme olanağına sahiptir.

Son olarak bu konuda akla şu soru gelebilir. Ceza Genel Kurulu kararına karşı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itiraz yoluna gidebilir mi? Bu konuda mevzuatta bir açıklık bulunmamaktadır. Yakın zaman önce bir Ceza Genel Kurulu kararına karşı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazda bulunmuş ve kararın yeniden gözden geçirilmesi istenmiş ise de, Yargıtay Ceza Genel Kurulu 19/01/2016 gün, 7-911/1 esas-karar sayılı kararında, “Ceza Genel Kurulunca verilen kararlara karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın itiraz yetkisi olduğuna dair kanuni bir düzenleme bulunmaması nedeniyle, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın CMK’nun 308. maddesi uyarınca itiraz kanun yoluna başvurma yetkisinin bulunmadığı kabul edilmelidir” diyerek, konuyu sonuçlandırmıştır.

2. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun Yapısı

Yargıtay C. Başsavcılığı’nın itirazından bahsederken, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun yapısından da bahsetmek gerekir. Genel Kurulun yapısının bilinmesi, itirazın daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

Yargıtay Kanunu’nun 7. maddesine göre, Ceza Genel Kurulu, ceza dairelerinin başkan ve üyelerinden oluşur. Ceza Genel Kurulunun işi görüşme konusu olan daireden üçten fazla üyenin katılmaması koşuluyla, bu kurula bağlı her daireden en az bir üyenin bulunması zorunludur. Genel Kurul toplantısına katılan üye sayısının çift olması hâlinde, ilgili kurul başkanı tarafından belirlenecek daireden bir üye daha Kurula katılır. Toplantılarda daire başkanlarının en az yarısından fazlasının bulunması zorunludur. İtiraz ettiği konularda görüşünü açıklamak, müzakere ve oya katılmamak koşuluyla, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekili, Ceza Genel Kuruluna bizzat katılabilir.

Bu kanun hükmünün uygulanmasında, Genel Kurul üyeleri aynı zamanda kendi dairelerinde görev yaptıkları için, haftada sadece bir gün Genel Kurul toplanabiliyor ve her toplantıda ortalama 25 dosya hakkında karar verilebiliyordu.

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun gündeminin yoğunluğu dikkate alındığında, daha hızlı karar verebilmek amacıyla, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun oluşumu ve çalışma şekli, 20/11/2017 günlü 696 sayılı KHK’nin 45. maddesi ile Yargıtay Kanunu’na eklenen Geçici 16. maddeyle köklü olarak değiştirildi. Bu değişiklik, 31/12/2022’ye kadar geçerli olup, süre sonunda yeniden uzatılması yasa koyucunun takdirindedir. İş yoğunluğunu azaltmak dışında, bu değişikliğin bir diğer amacı da, içtihat farklılıklarını gidermeye yöneliktir. Çünkü her Genel Kurul toplantısına farklı üyelerin katılıyor olması, benzer konularda farklı kararların çıkmasına neden olabiliyordu. Sabit üyelerden kurulu bir Genel Kurulda bu tarz içtihat farklılıklarının olmayacağı öngörülmektedir. Ayrıca

sabit üyelerin tüm mesailerini sadece Genel Kurul gündemine harcamaları sayesinde, daha nitelikli kararların çıkacağı düşünülmektedir.

696 sayılı KHK ile getirilen düzenleme ile yeni Yargıtay Ceza Genel Kurulu, her ceza dairesinden en az bir üye olmak kaydıyla Birinci Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen yirmişer üyeden oluşur. Bu kurula, Birinci Başkan veya ilgili başkanvekili, bunların bulunmaması halinde kurulun en kıdemli üyesi başkanlık eder. Üyeler, Ceza Genel Kurulunda sürekli olarak görev yaparlar. Ancak, iş durumu göz önüne alınmak suretiyle üyelerin kendi daire çalışmalarına katılmalarına Büyük Genel Kurul tarafından karar verilebilir. Kurulda toplantı ve görüşme yeter sayısı onbeştir. Toplantıda bulunanların üçte ikisinin oyu ile karar verilir. Birinci toplantıda üçte iki oy çoğunluğu sağlanamazsa, ikinci toplantıda bulunanların çoğunluğuyla karar verilir.

Bu yasal düzenlemenin yürürlüğe girmesiyle, haftada bir gün toplanan Ceza Genel Kurulu, haftada iki gün toplanmaya başlamış ve çıkarılan iş sayısında bir artış görülmüştür. Genel Kurulun iş yüzdesi de bize bu durumu göstermektedir⁵³.

	2015	2016	2017	2018
ESAS	1259	1460	1202	629
KARAR	523	2156	564	698

Bilindiği üzere, Ceza Genel Kurulu iki kanaldan beslenmektedir. Biri CMK 308 mad.si uyarınca Yargıtay C. Başsavcılığının itirazı, diğeri ise yerel mahkemelerin direnme kararlarıdır. Genel Kurul gündeminde karar verilmeyi bekleyen dosya sayısı dikkate alındığında, Genel Kurul gündeminin oldukça yoğun olduğu ve bu durumun hızlı karar verilmesinin önünde engel teşkil ettiği de görülmektedir.

3. Yargıtay Ceza Genel Kurulu itiraz gerekçesiyle bağlı mıdır?

Yargıtay C. Başsavcılığı itirazında, ceza dairesinin kararına karşı itiraz gerekçelerini detaylı ve anlaşılır şekilde yazmak durumundadır. Burada akla şu soru gelmektedir. Ceza Genel Kurulu, Başsavcılığın belirttiği itiraz gerekçeleri dışına çıkarak, kendi tespit ettiği gerekçelerle sonuca varabilir mi? Bir görüşe göre, bu yol olağanüstü ve dolayısıyla istisnai bir yol olduğundan, Genel Kurul, Başsavcılığın ileri sürdüğü nokta ve gerekçeleri incelemeli, bunların dışına çıkmamalıdır⁵⁴. Bir diğer görüşe göre ise, yasanın amacı maddi ve hukuki gerçeğe ulaşmaktır. Durum bu olunca, Yargıtay Ceza Genel Kurulu hukuka

⁵³ Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Yılsonu Değerlendirme Toplantısı Yayınlanmamış Raporu, syf: 4

⁵⁴ Nevzat Toroslu / Metin Feyzioğlu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Savaş yayınları, Ankara, 2013, syf: 378; Nurullah Kunter / Feridun Yenisey, age, syf: 1131

uygunluğu değerlendirirken itiraz dilekçesinde gösterilen gerekçelerle bağlı olmamalıdır⁵⁵. Esasen Yargıtay C. Başsavcısı'nın itirazının düzenlendiği 308. maddede itiraz dilekçesinin bağlayıcılığına ilişkin bir kayıt da yoktur⁵⁶.

Yargıtay uygulaması da, Genel Kurulun itiraz gerekçeleriyle bağlı olmadığı yönündedir. YCGK, 22/10/2013, 16-1298/418 Esas/Karar sayılı ilamında bu durumu açıkça ortaya koymuştur; “Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca gösterilen itiraz nedeniyle bağlı olunup olunmadığı hususunda gerek 1412 sayılı CMUK’nda, gerekse 5271 sayılı CMK’nda herhangi bir açıklık bulunmamakla birlikte, Ceza Genel Kurulunun 24.03.2009 gün ve 212-67, 11.04.2006 gün ve 55-115 ile 22.02.1988 gün ve 18 karar sayılı kararlarında vurgulandığı gibi, bugüne kadar istikrarlı olarak sürdürülen uygulamaya göre, Ceza Genel Kurulu, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca gösterilen itiraz nedenleri ile bağlı olmadan, itiraza gelinen sanık ve suç ile ilgili olarak inceleme yapmakta ve tespit ettiği tüm hukuka aykırılıkları bozma nedeni yapabilmektedir”.

Kanaatimiz de bu yöndedir.

Genel Kurul itiraz nedeniyle bağlı değildir ancak Genel Kurul itiraz edilen sanık ve itiraz edilen suç ile bağlıdır. İtiraza konu olan ceza dairesi kararında, birden fazla sanık ve her sanığın işlemiş olduğu birden fazla suç olabilir. Yargıtay C. Başsavcılığı, hangi sanık ve hangi suç için itiraza gitmişse, Genel Kurul o sanık ve o suçla bağlı olarak incelemesini yapmalıdır.

4-İtiraz üzerine dosyayı inceleyen Genel Kurul, zamanaşımı nedeniyle düşme kararı verebilir mi?

Bu konu, ikili ayrımla çözümlenebilir. İlk ayırım ceza dairesinin hükmü onaması veya reddetmesi kararlarına karşı zamanaşımı sorununun çözülmesi; ikinci ayırım ise, ceza dairesinin hükmü bozması kararlarına karşı zamanaşımı sorununun çözülmesidir.

İlk ayırım ele alınırsa, Yargıtay ilgili ceza dairesince bir hüküm onanmakla veya reddedilmekle kesinleşmekte ve kesinleşme anına kadar işleyen dava zamanaşımı, bu aşamada sona ermektedir. 09/05/1956 gün, 6-4 sayılı İçtihadı Birleştirme kararında da onama ile hükmün kaziyeyi muhkem hale geleceği yani kesin hüküm olacağı açıkça belirtilmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı üzerine yapılan incelemede, eğer itirazın kabulüne karar verilirse dosya yeniden derdest hale geleceğinden, zamanaşımı da işlemeye devam edecektir. Ancak Ceza dairesinin onama kararı ile itirazın kabul edildiği tarih arasında zamanaşımı işlemeyecektir⁵⁷.

⁵⁵ Cumhuriyet Şahin / Neslihan Göktürk, age, syf: 294

⁵⁶ Doğan Soyaslan, age, syf: 592

⁵⁷ Osman Yaşar, **Uygulamalı ve Yorumlu Ceza Muhakemesi Kanunu**, Seçkin Yayınları, 8.Baskı, C:3, Ankara, syf: 3609; aynı görüşte Murat Kayaççek, Aynı Fiilden Dolayı Yeniden Yargılama Yapılan Hallerde Dava Zamanaşımı Süresinin Tespiti, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y: 15; S: 18, 2014; syf: 464

Ceza Genel Kurulu itirazı haklı bulur ve davanın esasen incelenmesinde dava zamanaşımı süresinin dolduğu belirlenirse, Ceza Genel Kurulu zamanaşımından düşme kararı vermelidir. Nitekim Ceza Genel Kurulunun 31/03/2019 günlü, 2016/17-1168 esas, 2019/245 karar sayılı ilamı bu yöndedir. Bu ilamı özetlemek gerekirse, sanık A, 05/04/2004 günü işlemiş olduğu hırsızlık suçu nedeniyle 1 yıl 2 ay hapis cezasıyla cezalandırılmış, bu hüküm Yargıtay 17. Ceza Dairesinin 2015/10853 karar sayılı ilamıyla onanmış ve hüküm kesinleşmiştir. Yargıtay C. Başsavcılığı bu hükme itiraz etmiş ve eylemin dava zamanaşımının dolduğunu belirtmiş; 17. Ceza Dairesi ise kararının yerinde olduğunu belirterek 2016/9308 karar sayılı ilamıyla dosyayı Genel Kurula göndermiştir. Genel Kurul verdiği kararında, hırsızlığın yapıldığı yerin muhkem olmadığını, eylemin 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 493. maddesini değil, aynı kanunun 492. maddesini ihlal ettiğini kabul etmiş ve dava zamanaşımı süresinin dolduğunu kabul ederek, düşme kararı vermiştir.

İkinci ayrıma gelince; Yargıtay ceza dairesi, yerel mahkeme hükmünü bozmuş ise, hüküm kesinleşmeyeceğinden ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan itirazda, yargılama süreci devam ettiğinden, dava zamanaşımı işlemeye devam edecektir. Bu durumda dosya Yargıtay Ceza Genel Kurulu önüne geldiğinde, dava zamanaşımı dolmuşsa zamanaşımından dolayı düşme kararı verilmelidir. Nitekim uygulamada bu yönde kararlar verilmektedir⁵⁸.

Bilindiği üzere itiraz üzerine dosya öncelikle, ilgili Yargıtay ceza dairesine gönderilmektedir. Dosya bu aşamada zamanaşımına uğramışsa, ceza dairesi de zamanaşımından dolayı düşme kararı verir. Nitekim Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 08/10/2018 günlü, 2018/5441-10435 esas – karar sayılı ilamı bu yöndedir.

⁵⁸ **Yrg. CGK 19/12/2017, 2014/8-414 Esas, 2017/554 Karar:** “Yargıtay Ceza Genel Kurulunun süreklilik gösteren birçok kararında açıkça vurgulandığı üzere, yargılama yapılmasına engel olup davayı düşüren hâllerden biri olan dava zamanaşımının yargılama sırasında gerçekleşmesi hâlinde, yerel mahkeme ya da Yargıtay, resen zamanaşımı kuralını uygulayarak kamu davasının düşmesine karar verecektir. Bu itibarla, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının değişik gerekçe ile kabulüne, Özel Daire bozma kararının kaldırılmasına, yerel mahkeme hükmünün gerçekleşen dava zamanaşımı nedeniyle bozulmasına, ancak yeniden yargılamayı gerektirmeyen bu konuda, 1412 sayılı CMUK'nun 5320 sayılı Kanunun 8. maddesi gereğince karar tarihi itibarıyla uygulanması gereken 322. maddesi uyarınca karar verilmesi mümkün bulunduğundan, sanık hakkındaki kamu davasının TCK'nun 66/1-e ve 5271 sayılı CMK'nun 223/8. maddeleri uyarınca düşmesine karar verilmelidir.” Karara konu olayda, sanık N, husumetli olduğu kişiyle elinde silah olduğu halde boğuşmaya başlar, bu sırada silah ateş alır ve olayla ilgisi olmayan yakındaki mağdur M'yi yaralar. Yerel mahkeme eylemi olası kastla yaralama olarak kabul eder. Yargıtay 8.Ceza Dairesi, eylemin taksirle yaralama olduğunu kabul ederek hükmü bozar. Yargıtay C. Başsavcılığı eylemin olası kastla yaralama olduğunu iddia eder. Ceza Genel Kurulu da eylemin olası kastla yaralama olduğunu kabul eder ve dava zamanaşımı süresini hesaplayarak düşme kararı verir. UYAP Karar Arama, Erişim Tarihi: 12/08/2019

5-İtiraz Üzerine Karar Veren Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararının Sirayeti

Ceza Genel Kurulu kararının sirayet meselesi de önemlidir. Sirayetin mahiyeti yasada düzenlenmiştir. CMK md. 306 göre, “Hüküm, sanık lehine bozulmuşsa ve bu hususların temyiz isteminde bulunmamış olan diğer sanıklara da uygulanması olanağı varsa, bu sanıklar da temyiz isteminde bulunmuşçasına hükmün bozulmasından yararlanırlar.” Sirayetle, aynı durumda olan sanıkların farklı uygulamalara tabi olmasının önüne geçilmeye çalışılmaktadır.

CMK md. 306’nın uygulanma koşulları şunlardır;

1. Aynı mahkemece aynı kararlar birden çok sanığın cezalandırılması,
2. Sanıkların fiilinde CMK md. 8’de tanımlanan nitelikte bağlantı bulunması,
3. Hükmün Cumhuriyet savcısı, katılan veya sanıklardan bir veya birkaçınca ve sanıkların tümünü kapsamayacak şekilde temyiz edilmiş olması,
4. Hükmün cezanın belirlenmesinde hukuka aykırılık nedeniyle sanık yararına bozulması,
5. Bu bozmanın hükmü temyiz etmeyen veya kendileriyle ilgili temyiz bulunmayan sanıklara da uygulanma olanağına sahip olması gerekmektedir. Temyiz etmeyen deyimine; temyiz yoluna hiç başvurmayan, süresinden sonra başvuran, temyiz istemi reddolunanlar dâhildir.

Görüldüğü gibi, CMK md. 306’da düzenlenen sirayet kurumunun; “aynı hükümle cezalandırılan sanıklar hakkında birbirleriyle çelişen hükümlerin verilmesinin önlenmesi ve temyiz yoluna başvurmamış bulunanlar aleyhine doğabilecek adaletsizliklerin önlenmesi” olmak üzere başlıca iki amacı bulunmaktadır.

Ancak CMK md. 306’da yer alan düzenleme sadece temyize ilişkindir. Temyiz için kabul edilen sirayetin, itiraz için kabul edildiğine dair yasada açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bir görüşe göre, istisnai hükümlerde kıyas yasağı gereği, söz konusu hükmün olağanüstü itiraz bakımından uygulanabilmesi mümkün değildir⁵⁹.

Kanaatimizce itiraz olağanüstü bir kanun yoludur ve Yargıtay C. Başsavcılığı tarafından çok sık gidilen bir yol değildir. Dolayısıyla Başsavcılığın bir ceza dairesi kararına karşı itiraz ederken, gerekli özeni göstermesi, verilen hükümde sirayet gerektiren bir durum olması halinde, sirayetten faydalanan sanıkları da itiraz dilekçesine yazması ve bu nedenle Genel Kurulun sirayet konusunda karar vermesine gerek olmaması gerekir.

İtiraz başvurusunda sirayet konusu atlanmış ise, Genel Kurulun sirayet konusunda karar vermesine yönelik bir düzenleme yoksa da, Genel Kurulun bu konuda karar vermesini engelleyen bir düzenleme de yoktur. Genel Kurul kararlarının bağlayıcılığı düşünüldüğünde, sirayet kararı veren Genel Kurul

⁵⁹ Veli Özer Özbek / Koray Doğan / Pınar Bacaksız, age, syf: 790

kararı da bağlayıcı olacak ve sanıklar lehine sonuç doğuracaktır. Özellikle suçun sübutuna yönelik yapılan bozmalarda, bir sanık yönünden “beraatı gerekir” kararı verildikten sonra, aynı konumdaki diğer sanığın yararlandırılmaması adalet duygusuna zarar verir.

Sirayetin gerekli olduğu ancak hem itirazda, hem de Genel Kurul kararında bu hususa değinilmediği takdirde, kanaatimizce CMK md. 311’de yazılı olan yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebilir. CMK md. 311/1-e göre, “Yeni olaylar veya yeni deliller ortaya konulup da bunlar yalnız başına veya önceden sunulan delillerle birlikte göz önüne alındıklarında sanığın beraatini veya daha hafif bir cezayı içeren kanun hükmünün uygulanması ile mahkûm edilmesini gerektirecek nitelikte olursa.” yargılamanın yenilenmesi talep edilebilir. Sirayetten yararlanması gerektiğini düşünen sanık, Genel Kurul kararını “yeni bir delil olarak” hükmü veren yerel mahkemeye sunabilir⁶⁰ ve yeni bir hüküm verilmesini sağlayabilir.

H. İTİRAZIN CEZANIN İNFAZINA YÖNELİK ETKİLERİ

Bilindiği üzere yerel mahkemenin ve Bölge Adliye Mahkemesinin kararının temyizi üzerine, dosyanın infazı durmaktadır ve temyiz sonucu beklenmektedir. İtiraz durumunda infazın durup durmayacağı tartışmalıdır. Bir görüşe göre, itiraza gidildiğinde, Yargıtay’ın kararı yerine getirilmemeli ve itirazın sonucu beklenmelidir⁶¹. Zira verilen karar niteliği bakımından kesin olmasına rağmen, itiraz için 30 günlük süre tanınması, sürenin ve itirazın sonuna kadar yerine getirmenin geri bırakılmasını kanunun kabul ettiği anlaşılır⁶².

Bir diğer görüşe göre, olağanüstü itiraz Yargıtay ceza dairesi tarafından verilen kararlara karşı gidilebilen bir yol olduğuna göre, olağan kanun yolları tükenmekte ve karar kesin hüküm halini almaktadır. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu’n 4. maddesine göre infaz, hükmün kesinleşmesi ile başlar. İnfazın ne şekilde durup erteleneceği de bu kanunda açıkça belirtilmiştir. Bunların arasında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın itirazı sayılmış değildir. O halde itiraz yoluna başvurulmuş olması, infazı durdurmaz⁶³.

Ayrıca sanığın lehine itirazda süre aranmamaktadır ki, bu durumda itiraz halinde hükmün kesinleşmemiş sayılması düşünülemez. Bu nedenle itiraz, hükmün infazını engellememelidir⁶⁴.

⁶⁰ Ahu Karakurt, **Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi**, Seçkin Yayınları, Ankara, 2009, syf: 58

⁶¹ Erdener Yurtcan, age, syf: 596

⁶² Feridun Yenisey / Ayşe Nuhoglu, age, syf: 942; Uğur Alacaktan, Temyiz Mahkemesi Başsavcılığı’nın Yaptığı İtiraz Hükmün Kesinleşmesine Mani Olur mu?, **AÜHFD**, Cilt 24, Sa.1–4, 1967, sayf: 289

⁶³ Veli Özer Özbek / Koray Doğan / Pınar Bacaksız, age, syf: 469; Yener Ünver / Hakan Hakeri, age, syf: 1997; Cumhuriyet Şahin / Neslihan Göktürk, age, syf: 295; Hakan Karakehya, age, syf: 649

⁶⁴ Centel / Zafer, age, syf: 917

Kanaatimizce de itiraza gidilmesi infazı durdurmaz veya infazı ertelemes. Ancak uygulamada, dosyanın infaza verilmesi için yerel mahkemeler fiziki olarak dosyanın kayıtlarına girmesini beklemektedirler. Fiziki dosya üzerinden kararın kesinleştirme işlemi yapılmakta ve infaz savcılığına dosya gereği için havale edilmektedir. Dosya, Yargıtay C. Başsavcılığı'nda beklerken, mahalline gönderilmeden itiraz edildiği takdirde, dosya Yargıtay ceza dairesi ve Genel Kurulda işlem göreceğinden, fiili olarak infaz işlemi ertelenmiş olmaktadır.

Ayrıca itiraza gidildiği takdirde, sanık savunmasının itiraz dilekçesini infaz savcılığına sunarak, infazın durdurulmasını talep etmesi, itiraz dilekçesinin içeriğine göre, yerel mahkemenin infazın durdurulması yönünde karar verebilmesi mümkündür.

Bu arada her ne kadar itiraza gidilmesi infazı durdurmaz ise de, itiraz üzerine Genel Kurul, hükmen tutuklu olan sanığın tahliyesine karar verebilir. Verilen kararın mahiyeti gereği, sanığın tutuklu olması açık bir mağduriyete neden olarsa, Genel Kurul bu duruma son verebilir. Nitekim Isparta 1. Ağır Ceza Mahkemesi 2015/245 karar sayılı hükmüyle sanık A'yı kasten insan öldürmeye teşebbüs suçundan 11 yıl 8 ay hapis cezasıyla cezalandırmış ve sanığın tutukluluk halinin devamına karar vermiştir. Yargıtay 1. Ceza Dairesi 13/12/2017 günlü, 2017/5021 karar sayılı ilamıyla hükmü onamış ve karar kesinleşmiştir. Yargıtay C. Başsavcılığı bu hükmü 16/03/2018 günü itiraz etmiş ve sanığın cezalandırılması için yeterli delil bulunmadığını belirtmiştir. Yargıtay 1. Ceza Dairesi 10/04/2018 günlü, 2018/1702 karar sayılı ilamıyla, dosyanın Genel Kurula gönderilmesine karar vermiştir. Genel Kurul 09/04/2019 günlü, 2018/1-223 esas, 2019/293 karar sayılı ilamıyla, "sanığın nitelikli kasten öldürme suçuna teşebbüs ettiğine dair her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil bulunmadığı, bu şekilde sanığın beraati yerine mahkûmiyetine karar verilmesinde isabet olmadığı kabul edilmelidir." diyerek itirazı kabul etmiş ve Yargıtay 1. Ceza Daire kararını kaldırarak, Isparta 1. Ağır Ceza Mahkemesinin mahkûmiyet hükmünü bozmuş ve "Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının kabul edilerek Özel Daire onama kararının sanık hakkında nitelikli kasten öldürme suçuna teşebbüsten kurulan mahkûmiyet hükmü yönünden kaldırılıp Yerel Mahkeme hükmünün bozulmasına karar verilmesi nedeniyle, sanığın bu suça ilişkin cezasının İNFAZININ DURDURULMASINA ve TAHLİYESİNE, başka bir suçtan hükümlü veya tutuklu olmadığı takdirde derhâl saliverilmesi için YAZI YAZILMASINA,⁶⁵" hükmünü vermiştir.

I. İTİRAZA ÖZGÜ SORUNLAR

1. İtiraz Geri Alınabilir mi?

İtiraz yoluna başvurulduktan sonra, gerek ceza dairesi aşamasında ve gerekse Ceza Genel Kurulu aşamasında Başsavcı tarafından itirazdan

⁶⁵ UYAP Karar Arama, Erişim Tarihi: 02/09/2019

vazgeçilebilir ve itiraz geri alınabilir. Bu durum tamamıyla Başsavcının takdirindedir. Vazgeçmenin çeşitli sebepleri olabilir. Benzer hukuksal sorun içeren itirazlardan biriyle ilgili olarak, Genel Kurul tarafından bir karar verilmişse ve bu karar sonrası yapılan diğer itirazların bir anlamı kalmamışsa, itiraz hakkında farklı bir karar çıkmayacağı için, Genel Kurul’un gündemini boş yere meşgul etmemek amacıyla itirazdan vazgeçilir. Yine itirazı boşa çıkartan bir yasal düzenlemeye gidilmişse, itirazdan vazgeçilir. İtiraz sonuçlanmadan dava zamanaşımı süresi dolmuşsa veya itiraz süjesi olan sanık ölmüşse yine itirazdan vazgeçme yoluna gidilir. Aşağıdaki tablo itirazdan vazgeçmeleri istatistiksel olarak göstermektedir⁶⁶.

YILLAR	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ceza Dairelerinde	6	1	395	1	1	-
Ceza Genel Kurulunda	110	105	84	80	17	24

Görüldüğü üzere, itirazdan vazgeçmeler gerektiği takdirde Yargıtay C. Başsavcılığı tarafından uygulanmaktadır ki, 2013 ile 2018 yılları arasında toplam 824 itiraz geri çekilmiştir. Bu durumdan da, Yargıtay C. Başsavcılığı’nın sürekli olarak Ceza Genel Kurul kararlarını takip ettiği ve itirazların boş yere gündemde kalmasını önlediği anlaşılmaktadır.

İtirazın geri alınmasında, sanığın muvafakatının gerekli olup olmadığı doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre, Başsavcının itirazı sanık lehinde ise, sanığın onayı olmadan itiraz geri alınamaz. İtiraz sanığın aleyhinde ise, hiçbir koşula bağlı olmadan her zaman geri alınabilir⁶⁷. CMK md. 266/1’de “Kanun yoluna başvurulduktan sonra bundan vazgeçilmesi, mercii tarafından karar verilmeye kadar geçerlidir. Ancak, Cumhuriyet savcısı tarafından sanık lehine yapılan başvurudan onun rızası olmaksızın vazgeçilemez.” şeklinde yer alan hükmün, itiraz kanun yolu için de uygulanması gerektiği ileri sürülmüştür.

Kunter’e göre, Başsavcının davasını geri almasında sanığın muvafakati aranmaz⁶⁸. Sanığın doğrudan olağanüstü itiraz yoluna başvurması mümkün olmadığı göz önünde bulundurulduğunda, geri alma için ayrıca sanığın onayının alınmasına da gerek yoktur⁶⁹.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu da verdiği bir kararında, bu konuyu tartışmış ve şu karara varmıştır: “İtiraza başvurma yetkisi sadece Yargıtay C. Başsavcısı’na

⁶⁶ Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Yılsonu Değerlendirme Toplantısı Yayınlanmamış Raporu, syf: 5

⁶⁷ Centel / Zafer, age, syf: 918

⁶⁸ Nurullah Kunter, age, syf: 752

⁶⁹ Semih Mutlu, **Ceza Muhakemesi Kanununda Kanun Yolları**, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, Ankara, 2018, syf: 118; Cumhur Şahin / Neslihan Göktürk, age, syf: 294

tanınmış olup, Başsavcı dışındaki tarafların bu kanun yoluna başvurma imkanı bulunmamaktadır. Dolayısıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın kanunen tek başına kullanmaya yetkili kılındığı bu olağanüstü kanun yolundan vazgeçmesi noktasında ister aleyhe, isterse lehe itiraz olsun herhangi bir tarafın onayına gerek olmaksızın vazgeçebileceğinin kabulü gerekmektedir. Aksi takdirde yalnızca temyiz kanun yolunda, Cumhuriyet savcısının sanık lehine yaptığı başvuru için kabul edilen ve olağan kanun yolu için kabul edilmiş olan bu istisnai düzenlemenin kanun koyucunun amacına aykırı şekilde genişletilmesi söz konusu olacaktır⁷⁰.

Kanaatimizce de, itiraz kanun yoluna başvurma yetkisi sadece Yargıtay C. Başsavcısı'na ait olduğundan, itirazdan vazgeçmede sanığın muvafakatına gerek yoktur. İtirazın sanık lehine veya aleyhine yapılmış olması önem arz etmemelidir.

2. İtirazın tebliği gerekir mi?

Yargıtay C. Başsavcısı sanık aleyhinde veya lehinde itiraza gidebilmektedir. İtirazın davanın taraflarına tebliğ edilip edilmeyeceği bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Halen uygulamada gerek aleyhe olsun, gerekse lehe olsun, itirazlar davanın taraflarına tebliğ edilmemektedir. Esasen itirazı düzenleyen CMK md. 308'de buna ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Dolayısıyla olağanüstü kanun yolu olması, dosya üzerinde karar verilecek olması ve yasal zorunluluk bulunmaması nedenleriyle, itirazların tebliğine gerek olmadığı görüşü hakimdir.

İtirazın tebliği ile ilgili benzer bir sorun, Yargıtay C. Başsavcılığı'nın düzenlediği Tebliğname ile ilgili de olmuştur. Şöyle ki, 1412 sayılı CMUK'nun ilk halinde Tebliğnamenin taraflara tebliğine ilişkin bir düzenleme yoktu. Bu durum, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önüne bir sorun olarak götürülmüş ve 9 Kasım 2000 günlü, Göç & Türkiye kararı olarak bilinen karar ile Mahkeme kararını bildirmiştir: "Mahkeme, Başsavcının tebliğname içeriğinin dikkate alınıp başvuruca Tebliğnameye karşı farklı bir görüş sunma olanağının sağlanmamasını, hak ihlali olarak değerlendirmiştir. Hızlı bir süreç içerisinde çabuk sonuçlandırılması amaçlanan davalarda, ulusal yargılama düzeninin bağımsız bir üyesince ileri sürülmüş bile olsa (örneğin; Cumhuriyet Başsavcısı gibi) adil yargılanma hakkı, ilkesel olarak hukuk ya da ceza yargılamasının yanlarına, sunulan tüm görüşler ve gösterilen tüm kanıtlar hakkında bilgi sahibi olma ve yorumda bulunma olanağının verilmesini amaçlamaktadır. Aslında başvurunun ulusal mahkemeler önünde duruşma hakkına sahip olmadığı dikkate alınacak olursa, bu tür bir mütalaanın kendisine iletilmesi, adil yargılanmanın doğal gereğidir. Açıklanan nedenlerle başvuruca, Yargıtay

⁷⁰ Yrg. CGK 01/10/2013 günlü, 7-314/394 Esas-Karar sayılı ilam. UYAP Karar Arama, Erişim Tarihi: 12/08/2019

önündeki yargılamada, başarı olanaklarını zayıflatacak her tür sunumdan bilgi edinmek hakkına sahiptir. Bu nedenlerle Cumhuriyet Başsavcısı'nın Yargıtay'a sunduğu Tebliğnamesinin başvurucuya tebliğ edilmemesi, Sözleşme'nin 6/1. maddesinin ihlalidir.⁷¹

Esasen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 17 Ocak 1970 günlü Del Court & Belçika davasında, Başsavcılığın Tebliğnamesinin taraflara tebliğ edilmemesini, adil yargılanma hakkının ihlali olarak görmemişti. 2 Mart 1978 günlü Monnel ve Morris & İngiltere davasında da, aynı anlayışı sürdürmüştür. Mahkeme daha sonra bu içtihadından dönmüş ve Tebliğnamenin tebliğ edilmemesini hak ihlali olarak görmüştür. 28 Ağustos 1991 günlü Brandstetter & Avusturya ve 22 Haziran 1993 günlü Borgers & Belçika kararları, ihlal kararlarının çıktığı davalardır⁷².

Tebliğnamenin tebliğ edilmesi gerektiğine ilişkin Göç & Türkiye davasında verilen ihlal kararının iç hukuka yansıması olmuş ve 19/03/2003 günlü, 4829 sayılı yasanın 20. maddesi ile CMUK 316. maddeye üçüncü fıkra eklenmiş ve şu hüküm getirilmiştir. "Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen tebliğname, hükmü temyiz etmeleri veya aleyhlerine sonuç doğurabilecek görüş içermesi halinde sanık veya müdafii ile müdahil, şahsi davacı veya vekillerine dairesince tebliğ olunur. İlgili taraf tebliğden itibaren yedi gün içinde yazılı olarak cevap verebilir".

Benzer düzenlemeye 5271 sayılı CMK md. 297/3'te yer verilmiştir.

09/05/1956 gün, 6-4 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında, olağan bir kanun yolu olan temyiz kanun yoluna hasren kabul edilen bir usulün, olağanüstü ve istisnai bir kanun yolu olan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın itirazına kıyas yoluyla uygulanmasının imkan dahilinde olmadığı kararlaştırılmıştır. Dolayısıyla Yargıtay C. Başsavcılığı'nın itirazının içerik ve doğurduğu sonuçlar bakımından Tebliğname ile benzerlik gösterdiği kabul edilse de; kıyas yoluyla itirazın tebliği sorunu çözülemez.

Ancak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Göç & Türkiye kararı ve silahların eşitliği ilkesi gereği, yasal düzenleme olmasa bile, özellikle sanığın aleyhine itiraz halinde, itiraz başvurusunun sanığa veya vekiline tebliğ edilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Adil yargılanma hakkının unsurlarından biri olan silahların eşitliği ilkesi, davanın taraflarının usuli haklar bakımından aynı koşullara tabi tutulması ve taraflardan birinin diğerine göre daha zayıf bir duruma düşürülmeksizin iddia ve savunmalarını makul bir şekilde mahkeme önünde dile getirme fırsatına sahip

⁷¹ Güney Dinç, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne Göre Silahların Eşitliği, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S:57, 2005, syf: 290

⁷² Güney Dinç, agm, syf: 289

olması anlamına gelir⁷³. Bu anlamda Yargıtay C. Başsavcılığı'nın itirazında belirttiği argümanlar ve iddialar hakkında, sanık kendisini savunabilmelidir. İtirazda dile getirilen hususlar hakkında, sanık da gerekirse karşı savunma dilekçeleri sunabilmelidir. Esasen sanığın bu şekilde ek savunma yapmasının, belge veya rapor göndermesinin önünde bir yasal engel de bulunmamaktadır. Bu nedenle özellikle aleyhe itirazlarda, sanığa itirazın tebliğinin yapılması görüşünderiz.

Ayrıca günümüzde dosyanın tarafları UYAP üzerinden ceza dairesinin verdiği kararı görebilmektedirler. Ceza Genel Kurulun karar alma süreci ise birkaç yılı bulmaktadır. Lehine sonuçlanan ceza dairesinin kararını öğrenen sanığın, savunma yapmadan, birkaç yıl sonra aleyhine bir sonuç doğduğunu öğrenmesi hukuk güvenilirliği bakımından sorunlu bir duruma yol açacaktır.

Nitekim Anayasa Mahkemesi 09/10/2019 günlü, B.No: 2017/14871 sayılı kararında, itirazın ilgisine tebliğ edilmemesinin, Anayasa'nın 36. maddesinde korunan adil yargılanma hakkı kapsamında hakkaniyete uygun yargılanma hakkının güvencelerinden olan gelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkelerini ihlal ettiğine karar vermiştir⁷⁴.

3. İtirazın Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Etkisi

Bilindiği üzere 07/05/2010 günlü, 5982 sayılı yasanın 18. maddesiyle Anayasamızın 148. maddesine, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru olanağı getirilmiştir. Düzenlemeye göre, herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır.

Bireysel başvuruda bulunmak için, kanun yollarının tüketilmiş olması arandığından, itiraz yolunun tüketilip tüketilmemesi gerektiği bir sorun olarak Anayasa Mahkemesi önüne götürülmüştür. Anayasa Mahkemesi, 16/05/2013 günlü, 2013/2001 Başvuru nolu dosyada şu hükmü vermiştir: "Ceza yargılamasında tüketilmesi gereken son başvuru yolu temyiz aşaması olup, temyiz incelemesinden geçen kararlara karşı itiraz yolu, 5271 sayılı Kanun'un 308. maddesi gereğince Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'na tanınmıştır. Dolayısıyla başvurunun itiraz yoluna gidilmesi istemi, sadece Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın takdirini harekete geçirmeye yönelik bir taleptir. Bu kapsamda yapılan başvurular bireysel başvuru öncesinde tüketilmesi gereken bir yol olarak kabul edilmediğinden, bu yola gidilmesinin bireysel başvuru

⁷³ Anayasa Mahkemesinin 2013/1386 Başvuru Nolu, 16/04/2015 tarihli kararı.<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2013/1386?BasvuruNoYil=2013&BasvuruNoSayi=1386> Erişim Tarihi: 02/08/2019

⁷⁴ <https://www.anayasa.gov.tr/tr/haberler/bireysel-basvuru-basin-duyurulari/?page=2> Erişim Tarihi: 21/01/2020

süresi üzerinde herhangi bir etkisi olmayacaktır.” Kararda açıkça yazıldığı üzere, bireysel başvuruda bulunmak için itiraz yolunun tüketilmesine gerek yoktur⁷⁵.

Bu karar doktrinde tartışılmaktadır. İtiraz yolunun kanun yolu olduğunu savunan görüşe göre, itiraz yolu tüketilmesi gereken bir yoldur. Zira Başsavcı’nın itiraz yetkisinin, kanun yolunun ayırt edici niteliklerinden olan erteleyici ve aktarıcı etkiyi bünyesinde barındırdığı ileri sürülmektedir⁷⁶. Bu görüşe göre, ilgili tarafından Yargıtay C. Başsavcısı’nın itiraz yetkisini kullanması için başvuruda bulunulmuşsa, mahkeme kararının kesinleşmesi için ya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın bu yola başvurmayacağını açıklamış olması ya da yapılan itirazın Yargıtay Ceza Genel Kurulunca reddedilmesi gerekmektedir. Ancak bu durumda kanun yollarının tüketilmiş olduğundan söz edilebilir.⁷⁷

Bu konuyla ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Akçiçek - Türkiye kararı da önemlidir. Mahkeme bu kararda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın itiraz yetkisine kısaca değinmiştir. AİHM özetle, başvuru hakkında ilk derece mahkemesince verilen mahkumiyet kararının 1 Aralık 2009 tarihinde Yargıtay tarafından onandığını, 31 Aralık 2009 tarihinde ise başvurusunun Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’na müracaatta bulunarak Yargıtay onama kararının kaldırılması için başvuruda bulunduğunu ancak başvurusunun reddedildiğini belirtmiştir. AİHM, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’na tanınmış bu yetkinin, Yargıtay ceza dairesinin kararını ortadan kaldırmayı amaçlayan olağanüstü bir kanun yolu/hukuki çare olduğunu (extraordinary remedy); bu yola gidilmesi yetkisinin Başsavcıya ait olduğunu ve bundan dolayı bu yolun bireylerin doğrudan kullanabilecekleri bir yol olmadığını belirtmiş; Başvurucular karar düzeltme yolunun kullanılması konusunda kendiliklerinden bir karar veremediklerinden bu yol, başvuru bakımından erişilebilir, dolayısıyla da mevcut ve etkili bir başvuru yolu olarak değerlendirilmemiştir. Bundan dolayı da Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın itirazının, AİHS m.35/1 anlamında tüketilmesi gereken iç hukuk yollarından birisi olarak kabul edilemeyeceğine karar vermiş bulunmaktadır. Akçiçek - Türkiye davasında başvuru süresi, itirazda harcanan süre dikkate alınmaksızın nihai Yargıtay kararından itibaren başlatılmış ve başvuru altı aylık süre şartına uyulmaması nedeniyle kabul edilemez bulunmuştur⁷⁸.

⁷⁵ Uğur Ersoy, Anayasa Mahkemesine Yapılacak Bireysel Başvurularda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisinin Etkileri ve Sonuçları, **Ankara Barosu Dergisi**, Y: 74, 2016/2, syf:129

⁷⁶ Uğur Ersoy, Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Kavramları Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisi, **Ceza Hukuku Dergisi**, Y: 10, S: 29, Aralık 2015, syf: 93

⁷⁷ Uğur Ersoy, agm, syf: 147

⁷⁸ Hüseyin Ekinci, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvurularda Bir Kabul Edilebilirlik Koşulu Olarak Başvuru Yollarının Tüketilmesi Sorunu, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y: 3, S: 11, Ekim 2012, syf: 34

Daha önceki sayfalarda, itiraz konusuyla ilgili kanaatimizi açıklarken, bu yolun olağanüstü kanun yolu olarak kabul ettiğimizi belirtmiştik. Bu pencereden bakıldığında, gerek Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmak için ve gerekse Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmak için, Yargıtay C. Başsavcılığı'na itiraz talebinde bulunmaya ve buradan bir sonuç alınmasına gerek yoktur. Temyiz sonucu verilen karar ile iç hukuk yollarının tüketildiği kabul edilmelidir.

J- RAKAMLARLA İTİRAZ YOLU

Tüm makale boyunca Yargıtay C. Başsavcılığı'nın itiraz yolu hakkında detaylı bilgiler verilmeye çalışıldı. Akla şu soru gelebilir. Bir adli yıl içerisinde kaç dosya hakkında itiraza gidilmektedir ve bunların isabet oranı ne kadardır? Aşağıda 2013 yılından 2018 yılına kadar itiraza ilişkin rakamlar verilerek konu hakkında bir görüşe varılmasına çalışılacaktır⁷⁹.

İtiraza gidilmesi için Yargıtay C. Başsavcılığı'ndan sanık, sanık savunmanı, yerel mahkeme, infaz savcılığı, katılan ve katılan vekillerinin talepte bulunabildikleri belirtilmişti. Aşağıda bu taleplerin sayısı verilmektedir:

YILLAR	2013	2014	2015	2016	2017	2018
GELEN DOSYA	8653	11638	9493	10505	6434	6075

Görüldüğü üzere her yıl binlerce kesinleşmiş dosya hakkında, yeniden inceleme talep edilmekte, Yargıtay ceza dairelerinin verdiği kararların tekrar irdelenmesi istenmektedir. Her talep Yargıtay C. Başsavcılığı'nda dikkatle ele alınmakta, dosyanın mahal mahkemesinden istenerek, tümü üzerinde yeniden inceleme yapılmaktadır. İddia edildiği gibi bir hukuka aykırılığa rastlanırsa, itiraz yoluna da gidilmektedir. Aşağıdaki tablo yıllar içerisinde kaç dosya için itiraza gidildiğini göstermektedir:

İTİRAZLAR	2013	2014	2015	2016	2017	2018
İtiraz Edilen Dosya	1426	1541	1504	1140	750	757

Verilen bu rakamlar, yıldan yıla farklılık göstermektedir. Bunda aynı mahiyetteki seri dosyaların varlığı önemli rol oynamaktadır. Ayrıca usul kurallarına aykırılıklara ilişkin itirazlarda, soruna çözüm bulunduktan sonra, diğer yıllarda tekrar aynı konuyla alakalı itiraza gidilmeye gerek bulunmamaktadır.

Yargıtay C. Başsavcılığı'nın yaptığı itirazların isabetli olup olmadığı ayrı ve önemli bir sorundur. Çünkü isabet oranı düşük olan itiraz yolunun işlerliği ve

⁷⁹ Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Yılları Değerlendirme Toplantısı Yayınlanmamış Raporu, syf: 7

ciddiyeti hakkında soru işaretleri doğacaktır. Rakamlarla bu durumu irdelemek gerekirse;

YILLAR	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Dairelerde Kabul Edilen	1044	1051	688	701	470	376
Dairelerde Reddedilen	376	489	421	436	276	339
Dairelerde Bekleyen	-	-	-	2	3	42
Dairelerde İtirazdan Vazgeçilen	6	1	395	1	1	-

İtirazın dairede kabul edilmesi, ceza dairesinin yapılan itirazı haklı bulduğu, itirazın Ceza Genel Kuruluna gönderilmesine gerek görülmediği anlamına gelir. Yıllara bakıldığında, 2013 yılında 1426 itirazın, 1044 tanesinin; 2014 yılında 1541 itirazın 1051 tanesinin; 2015 yılında 1504 itirazın 688 tanesinin; 2016 yılında 1140 itirazın 701 tanesinin; 2017 yılında 750 itirazın 470 tanesinin ve 2018 yılında 757 itirazın 376 tanesinin dairelerde kabul edildiği görülmektedir. Bu oranların yüksekliği Yargıtay C. Başsavcılığı'nın itirazlarının isabetli olduğunu göstermesi bakımından değerlidir.

İtirazların bir kısmı ceza daireleri tarafından kabul edilmeyerek, Ceza Genel Kuruluna da gönderilmektedir. Genel Kurulda itirazlara ilişkin kararlardaki isabet konusu da fikir vericidir.

YILLAR	2013	2014	2015	2016	2017	2018
CGK Kabul Edilen	167	222	173	137	53	39
CGK Reddedilen	99	113	94	68	36	10
CGK Bekleyen	-	49	70	151	170	266
CGK aşamasında vazgeçilen	110	105	84	80	17	24

İtirazın Genel Kurulda kabul edilmesi demek, ceza dairesinin verdiği kararın usul veya maddi hukuka aykırı olduğu, dairenin verdiği hükmün kaldırılarak yeni bir hüküm verilmesi gerektiği anlamına gelmektedir. Yıllara bakıldığında,

2013 yılında 266 itirazın, 167 tanesinin; 2014 yılında 335 itirazın 222 tanesinin; 2015 yılında 267 itirazın 173 tanesinin; 2016 yılında 205 itirazın 137 tanesinin; 2017 yılında 89 itirazın 53 tanesinin ve 2018 yılında 49 itirazın 39 tanesinin Ceza Genel Kurulda kabul gördüğü anlaşılmaktadır. Kabul ve ret oranları kıyaslandığında, kabul oranının yüksek olduğu ve Yargıtay C. Başsavcılığı'nın itirazlarının isabetli olduğu anlaşılmaktadır.

Bu aşamada farklı bir istatistiğe yer vermek gerekecektir. Uygulamada itirazların iki ayrı kanaldan beslendiği görülmektedir. İlk kanal, dosyanın taraflarının, yerel mahkemenin, infaz savcılığından gelen itirazların beslediği kanaldır. Diğer kanal ise, Yargıtay C. Başsavcılığı bünyesinde görev yapan Yargıtay Cumhuriyet Savcılarının re'sen itiraza gidilmesine yönelik görüşlerinden kaynaklanan itiraz kanalıdır. Bilindiği üzere, Yargıtay ceza dairelerince verilen kararlar, mahal mahkemesine gönderilmesi için Yargıtay C. Başsavcılığı'na teslim edilir ve Yargıtay C. savcısı ceza dairesinin verdiği kararı okuyarak, dosya içeriği ile karşılaştırma olanağına sahip olur. Dosya içeriğiyle verilen karar arasında sorun gördüğü takdirde, Yargıtay C. Başsavcısı'nın onayıyla itiraza gider. Bu arada ceza dairesinin verdiği karar, oy birliğiyle çıkmamış ise, karara muhalif olan ceza dairesi üyelerinin gerekçeli muhalefet şerhlerinin, Yargıtay C. savcısının itiraz yolunu düşünmesini tetiklediği de uygulamada sıkça görülmektedir.

Bu durumda akla şu soru gelmektedir. İtirazların ne kadarı Yargıtay C. savcısının re'sen tespitiyle, ne kadarı dosyanın taraflarının ve yerel mahkemenin talebinin tetiklemesiyle ortaya çıkmaktadır. 2018 yılına ait rakamlar bu açıdan ufuk açıcıdır:

2018 Yılı İtiraz Talebi	6075
Doğrudan İtiraz	427
Talep Üzerine İtiraz	330

Tabloyu kısaca anlatmak gerekirse, dosyanın tarafları, infaz savcılığı veya yerel mahkeme tarafından 6075 dosya hakkında itiraza gidilerek, yeni bir karar çıkarılması istenmiş ve bu taleplerden sadece 330 tanesi hakkında itiraza gidilmiştir. Kalan 5.745 talep yerinde görülmemiş ve itiraz yoluna gidilmemiştir. Görülmektedir ki, taleplerin çoğu kabul görmemekte ve itiraz talepleri reddedilmektedir. Herhangi bir talebe bağlı kalmaksızın, Yargıtay C. savcıları tarafından itiraz edilen dosya sayısının daha fazla olduğu (427) dikkatten kaçmamalıdır. Bu durum, Yargıtay C. Başsavcılığı'nın ceza dairelerinin verdiği kararları ciddi biçimde irdelediği, adeta bir filtre görevi gördüğü, mevcut usul ve maddi hukuka aykırı görülen kararların düzeltilmesi için çalıştığının göstergesidir.

SONUÇ

Ceza yargılamasında son aşamada olağan kanun yolu olarak Yargıtay ceza dairesinin kararıyla maddi gerçeğe ulaşılması, ceza adaletinin sağlanması amaçlanır. Bir ceza dosyasının Yargıtay ceza dairesi önüne kadar geçirdiği evreler dikkate alındığında, bu haklı bir beklentidir. Bu anlamda toplumun yargıya güvenmesinde Yargıtay'a önemli bir görev de düşmektedir.

Bu beklenti kapsamında Yargıtay ceza daireleri kararlarının bir kısmında, hukuka aykırılıklar bulunması halinde, bunların düzeltilmesi için olağanüstü kanun yolu olarak kabul edilen Yargıtay C. Başsavcılığı'nın itirazı, ceza adalet sisteminin kritik bir parçasıdır. İtiraz yoluyla, temyiz yolundan seken hatalı kararların önüne geçilebilmek mümkün olmaktadır. Elbette her itirazın haklı olduğu veya isabetli olduğu söylenemez. Ancak bazı dosyaların üzerinden yeniden geçilmesi, Ceza Genel Kurulu tarafından kolektif olarak karar verilmesinin sağlanması ve ceza daireleri arasındaki içtihat farklılıklarının giderilmesi, hukuka olan güveni arttırmakta ve ceza adaletinin sağlanmasında önemli bir rol üstlenmektedir.

Ceza muhakemesi kanunumuzda itiraz yolu, olağanüstü kanun yolu olarak kabul edilmiştir. Doktrinde itiraz yolunun, olağan kanun yolu olarak kabul edilmesi yönünde görüşler taraftar da bulmaktadır. Kanaatimizce yasal düzenleme yerindedir ve itiraz yolu, olağanüstü bir yoldur. Çünkü itiraza gidilmesi sadece Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'na tanınmıştır. Dosyanın tarafları itiraza gidilmesini isteyebilir, dosyada açık hukuka aykırılıklar da olabilir ancak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı itiraza gitme iradesini göstermezse, itiraza gidilmez. Yargıtay C. Başsavcısı'nın iradesiyle sınırlandırılmış bu yetkiye olağan kanun yolu demenin doğru olmayacağı düşüncesindeyiz.

Yine doktrinde, ceza dairelerinin bozma kararlarına karşı itiraza gidilemeyeceği, bozma kararı sonrası yerel mahkemenin karara direnebileceği, bu nedenle itiraza gerek olmadığı savunulmuştur. Kanaatimizce, maddi gerçeği bulmak amacıyla, ceza dairelerinin onama kararları itiraza konu oluyorsa, bozma kararları da itiraza konu olmalıdır.

Yargıtay C. Başsavcılığı'nın itirazı, yasada bu yolda bir düzenleme olmaması nedeniyle ilgili taraflara tebliğ edilmemektedir. Ancak kanaatimizce, özellikle sanığın aleyhine gidilen itirazlarda, sanık veya vekili itirazdan haberdar edilmelidir. Yargıtay C. Başsavcılığı'nın itirazında öne sürdüğü iddialar karşısında, sanık veya vekiline savunma hakkı tanınmalı, iddialar karşısında yeni dilekçeler, raporlar veya kanıtlar sunma olanağı sağlanmalıdır. Çünkü itiraz üzerine Ceza Genel Kurulunda sanık aleyhine sonuç doğması halinde, sanık kendini savunamadan cezalandırılmış olacaktır. Bu nedenle silahların eşitliği ilkesi gereği, itirazdan tarafların bilgilendirilmesi ve uygulamanın bu yönde değişmesi gerektiği düşüncesineyiz. Ayrıca yasada tebligat

yapılması konusunda zorunluluk yoksa da, tebligatı yasaklayan bir durum da bulunmamaktadır.

İtiraz yoluna gidilmesi, infazı durdurmaz veya ertelemes. Ancak itiraz dilekçesinin içeriği kapsamında, mahkemesince infazın durdurulması kararı verilebilir. Özellikle hükmen tutuklu dosyalara yapılan itirazlarda, hak kaybına yol açmamak için dosyanın öncelikli olarak ele alınması ve karara bağlanması önemlidir. Uygulamanın da bu yönde geliştiği görülmektedir.

Yargıtay istatistiklerine göre, 2018 yılında ceza daireleri toplam 243.632 dosya hakkında karar vermiştir. 2018 yılında Yargıtay C. Başsavcılığı ise 757 dosya hakkında itiraz başvurusu yapmıştır. Bilinen bir sözdür : “Bir masum bir tek gün haksız yatacağına, bin suçlu aramızda dolaşsın”. Bu doğrultuda yüz binlerce dosya içerisinde 757 dosyaya itiraz edilmesi az görülebilir ama bu itirazların, 757 dosyada insanımızın hayatına dokunduğu ve daireler arasında içtihat birliğini sağladığı göz önüne alındığında, çok değerli olduğu görülmelidir.

KAYNAKÇA

- Ahmet Gökçen / Murat Balcı / M.Emin Alşahin / Kerim Çakır, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Adalet Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 2018
- Ahu Karakurt, **Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi**, Seçkin Yayınları, Ankara, 2009
- Bahattin Azizağaoğlu, **Ceza Muhakemesi Kanununda Kanun Yolları**, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, Ankara, 2018
- Bahri Öztürk / Mustafa Ruhan Erdem / Özge Sırma / Yasemin Saygılar, **Ceza Muhakemesi Hukuku Temel Kavramlar**, Turhan Kitabevi, 4. Bası, Ankara, 2006
- Cumhur Şahin / Neslihan Göktürk, **Ceza Muhakemesi Hukuku - II**, Seçkin Yayınları, Ankara, 9. Baskı, 2019
- Çetin Arslan, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazı, **Ceza Hukuku Dergisi**, C:2, S:5, Aralık, 2007
- Doğan Soyaslan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Yetkin Yayınları, 6.Baskı, Ankara, 2016
- Erdener Yurtcan, **Ceza Yargılaması Hukuku**, Adalet Yayınları, 15.Bası, Ankara, 2018
- Feridun Yenisey / Ayşe Nuhoglu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayınları, 7. Baskı, Ankara, 2019
- Güney Dinç, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne Göre Silahların Eşitliği, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S: 57, 2005
- Gürsel Mol, **Türk Hukuk Tarihi Sürecinde Yargıtay**, Yargıtay yayınları No:28, Ankara, 2004

- Hakan Karakehya, **Ceza Muhakemesinde Maddi Gerçeğin Tespiti**, Savaş Yayınevi, Ankara, 2016
- Hakan Karakehya, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Savaş yayınevi, 2. Bası, Ankara, 2016
- Hüseyin Ekinci, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvurularda Bir Kabul Edilebilirlik Koşulu Olarak Başvuru Yollarının Tüketilmesi Sorunu, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y: 3, S: 11, Ekim 2012
- Kunter / Yenisey / Nuhoğlu, **Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku**, Beta Yayınları, 16. Bası, İstanbul, 2006
- Murat Kayaççek, Aynı Fiilden Dolayı Yeniden Yargılama Yapılan Hallerde Dava Zamanaşımı Süresinin Tespiti, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y: 15; S: 18; 2014
- Mustafa Özen, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Adalet Yayınları, 3. Bası, Ankara, 2019
- Nevzat Toroslu / Metin Feyzioğlu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Savaş yayınları, Ankara, 2013
- Nur Centel / Hamide Zafer, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Beta Yayınları, 16.Bası, İstanbul, Eylül 2019
- Nurullah Kunter, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Sermet Matbaası, 5. Bası, 1955
- Nurullah Kunter / Feridun Yenisey, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Beta Yayınları, 10.Bası, İstanbul, 1988
- Osman Yaşar, **Uygulamalı ve Yorumlu Ceza Muhakemesi Kanunu**, Seçkin Yayınları, 8.Baskı, C:3, Ankara
- Öztekin Tosun, **Türk Suç Muhakemesi Hukuku Dersleri**, C:2, 2.Bası, İstanbul, 1976
- Semih Mutlu, **Ceza Muhakemesi Kanununda Kanun Yolları**, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, Ankara, 2018
- Süheyl Donay, **Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi**, Beta Yayınları, İstanbul, 2009
- Serdar Talas, Ceza Muhakemesi Hukukunda Başsavcılığın İtirazı, **İÜHFM**, C: LXX, S:1, 2012
- Uğur Alacakaptan, Temyiz Mahkemesi Başsavcılığı'nın Yaptığı İtiraz Hükmün Kesinleşmesine Mani Olur mu?, **AÜHFD**, Cilt 24, Sa.1-4, 1967
- Uğur Ersoy, Anayasa Mahkemesine Yapılacak Bireysel Başvurularda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisinin Etkileri ve Sonuçları, **Ankara Barosu Dergisi**, Y: 74, 2016/2

- Uğur Ersoy, Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Kavramları Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisi, **Ceza Hukuku Dergisi**, Y: 10, S: 29, Aralık 2015
- Vahit Bıçak, **Suç Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayınları, Ankara, 2010
- Veli Özer Özbek / Koray Doğan / Pınar Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayınları, 12. Baskı, Ankara, 2019
- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Yılsonu Değerlendirme Toplantısı (21-24 Şubat 2019, Afyonkarahisar) Yayınlanmamış Raporu, Ankara
- Yener Ünver / Hakan Hakeri, **Ceza Muhakemesi Hukuku - III**, Adalet Yayınları, 15. Baskı, Ankara, 2019
- <https://www.yargitaycb.gov.tr/kategori/70> Erişim Tarihi: 24/07/2019
- <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2013/1386?BasvuruNoYil=2013&BasvuruNoSayi=1386> Erişim Tarihi: 02/08/2019